

2

2021

marec-april

Rozhovor s profesorom Dadom

strana 4

Rozhovor s profesorkou Kalašovou

strana 8

DigiBiobanka ako projektové dvojča biobanky

strana 10

ISSN 1339-4134

9 771339 413007

V znamení vnútorného systému zabezpečovania kvality vzdelávania

Cieľom vedenia univerzity, fakúlt a ústavov je zabezpečiť atraktívnu ponuku vysokoškolského štúdia, s dôrazom na vzdelávanie a hodnotenie orientované na študenta a na potreby praxe.

Dosiahnutie cieľov UNIZA v oblasti vzdelávania si vyžaduje realizáciu súboru aktivít súvisiacich s celým životným cyklom študenta od prijímacieho konania, cez vysokoškolské štúdium až po uplatnenie absolventov na trhu práce a ich ďalšie vzdelávanie, vrátane vytvárania atraktívneho, motivujúceho a nediskriminačného prostredia pre študentov a ich vysokoškolské štúdium. To sú zásadné motivačné faktory pre štúdium.

Našej univerzite sa darí stabilizovať počet študentov, medziročne došlo k zvýšeniu počtu študentov o viac ako päť percent. Študentom sa rozširuje priestor na ich zapájanie do vedeckovýskumnej činnosti. Vo finále sú projekty študentov 2. stupňa vysokoškolského štúdia v rámci grantovej súťaže UNIZA, riešiteľov čakajú záverečné prezentácie dosiahnutých výsledkov, riešených bolo spolu 28 projektov. Aj v tejto neľahkej pandemickej situácii sa podarilo riešiteľom z radov študentov dosiahnuť zaujímavé výsledky, za čo chcem im a ich vedúcim projektov poďakovať. Členovia akademickkej obce budú mať možnosť pozrieť si dosiahnuté výsledky zverejnené formou posterov v online priestore na webe UNIZA s možnosťou hlasovania.

Zabezpečovanie kvality vysokoškolského vzdelávania je významnou strategickou prioritou univerzity pretavenou do Dlhodobého zámeru UNIZA na roky 2021 až 2027. Cieľom je vytvoriť, zaviesť a udržiavať efektívne fungujúci vnútorný systém zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania UNIZA v súlade so štandardmi Slovenskej akreditačnej agentúry pre vysoké školstvo.

Súčasťou je aj zosúladovanie akreditovaných študijných programov so štandardmi pre študijný program. Dovolím si pri tejto príležitosti informovať akademickú obec aj o aktuálnych aktivitách v oblasti vnútorného systému zabezpečovania kvality vzdelávania. Sú kreované štruktúry vnútorného systému vrátane vrcholového akreditačného orgánu na pôde UNIZA, pravidiel ich fungovania, tvorí sa tiež informačný systém pre podporu akreditácie. Súčasťou výstupov činnosti Rady kvality UNIZA a jej pracovných skupín sú viaceré odporúčania pre dosiahnutie súladu so štandardmi vrátane identifikácie najlepšej praxe na fakultách a ústavoch, čo je v súčasnosti využívané v rámci tvorby dokumentácie vnútorného systému kvality a procesných máp.

V pretrvávajúcej pandemickej situácii chcem požiadať vysokoškolských učiteľov o pokračovanie v kvalitnom zabezpečovaní dištančného vzdelávania počas letného semestra tohto akademického roka. Študentov chcem požiadať o maximálnu zodpovednosť, iniciatívnosť a vzájomnú komunikáciu. Verím, že sa situácia bude postupne zlepšovať.

Všetkým členom akademickkej obce prajem v tejto neľahkej situácii najmä pevné zdravie, veľa úspechov v súkromnom i pracovnom živote.

Vladimír Konečný
prorektor pre vzdelávanie

Noví docenti

Oddelenie pre vedu a výskum Rektorátu Žilinskej univerzity v Žiline oznamuje, že rektor Žilinskej univerzity v Žiline prof. Ing. Jozef Jandačka, PhD. udelil s účinnosťou od 1. marca 2021 vedecko-pedagogický titul docent:

- **Ing. Jozefovi Čerňanovi, PhD.** z Fakulty prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania doprava,
- **Ing. Ľubošovi Šušlikovi, PhD.** z Fakulty elektrotechniky a informačných technológií UNIZA v odbore habilitačného konania a inauguračného konania elektrotechnológie a materiály.

Oddelenie pre vedu a výskum Rektorátu UNIZA zároveň oznamuje, že Komisia Slovenskej akadémie vied pre posudzovanie vedeckej kvalifikácie zamestnancov dňa 12. januára 2021 priznala **Ing. Štefanovi Harďoňovi, PhD.** z Fakulty elektrotechniky a informačných technológií UNIZA vedecký kvalifikačný stupeň IIa.

Janka Macurová
oddelenie pre vedu a výskum

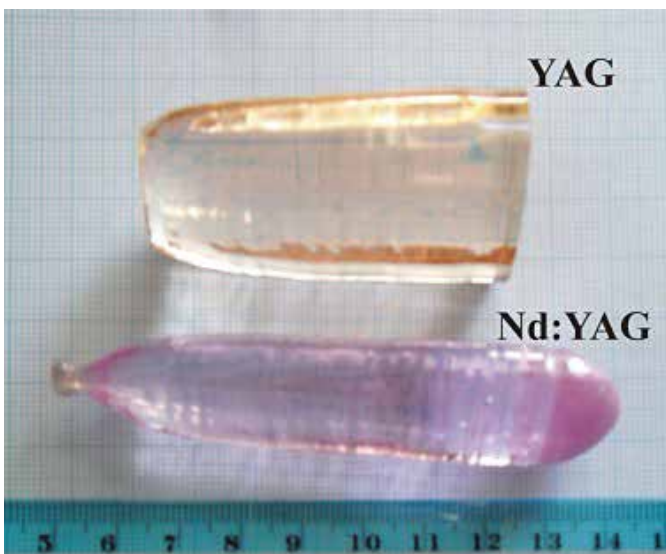
Učiteľ je srdcom vzdelávania

Rok 2021 je rokom 429. výročia narodenia humanistu, filozofa, politika, pedagóga a učenca Jana Amosa Komenského. Ubehlo viac než 400 dní, kedy sa nám všetkým zmenil život a mení sa aj spoločnosť pod vplyvom aktuálneho koronavírusu. Inovátor a reformátor v myslení J. A. Komenský uviedol svoje dielo Labyrint sveta a rāj srdce práve v dobe najväčšieho zúfalstva, v 20. rokoch 17. storočia. Toto dielo je stále nadčasové a pre hľadačov podstaty bytia a zmyslu života, pre nás, pre ľudí a učiteľov, je silné a zmysluplné ako jeho samotný názov. Pán rektor nás pri príležitosti Dňa učiteľov pozval na podujatie „Labyrinty a raje Jána Amosa“ do Slovenského národného divadla. Všetkým kolegom – učiteľom zároveň poďakoval za ich náročnú každodennú prácu a svojím príhovorom v online videu vyjadril želanie: „Úprimne si želim, aby aj toto online stretnutie bolo pre nás všetkých vzpruhou a zároveň nádejou, že sa opäť vrátíme do našich učební plných zvedavých študentov túžiacich po interaktívnom dialógu, vzájomnej diskusii a nových poznatkoch.“

Projekty biobánk pomôžu liečiť rakovinu aj zriedkavé ochorenia

Na Slovensku štartujú dva paralelné významné projekty, BioFord a DigiBiobanka, ktoré súvisia so založením a prevádzkovaním systému biobánk, za ktorý sa zasadzovali tímy odborníkov na Ministerstve zdravotníctva SR, Univerzite Komenského a Slovenskej akadémii vied (SAV), spolu s ďalšími slovenskými priekopníkmi už niekoľko rokov. Na Slovensku ako v jednej z posledných krajín totiž stále chýba jednotný národný systém biobánk. Oba projekty sú financované z európskych štrukturálnych a investičných fondov EÚ. Neoddeliteľnou súčasťou je aj komplementárny projekt digitálnej biobanky DigiBiobanka (Vytvorenie digitálnej biobanky na podporu systémovej verejnej výskumnej infraštruktúry), ktorý rieši naša univerzita. Spolupráca UNIZA s Jesseniovou fakultou UK v Martine funguje dlhodobo, univerzity na projektoch spolupracujú viac ako 10 rokov a teraz riešia dva samostatné projekty so vzájomnou participáciou. Aj o benefitoch DigiBiobanky a spolupráci štyroch tímov z UNIZA si prečítate na str. 10.

Ďalší významný úspech vo výskume nanomateriálov

V roku 2019 bol v spolupráci spoločnosti AT Crystals, s. r. o. a Žilinskej univerzity v Žiline úspešne dokončený vývoj novej generácie originálnej technológie pre výrobu veľkorozmerných monokryštálov ytrito hlinítych granátov (YAG), ktorá využíva metódu horizontálne usmernenej kryštalizácie. S touto technológiou sa v roku 2020 podarilo na Slovensku vyrobiť prvý vysoko kvalitný veľkorozmerný yterbiom dopovaný YAG (Yb:YAG). Kryštál má tvar dosky, ktorý má v určitých aplikáciách značné výhody a pre niektoré typy produktov reprezentuje vysoko produktívny spôsob výroby. YAG nájde vďaka novej technológii široký rad uplatnení vo vede a modernej medicíne, vojenských a priemyselných aplikáciách, elektronike aj fotonike, kozmickej a leteckej technike. Technológia na výrobu monokryštálov je jediná na Slovensku a je unikátna aj vo svetovom ponímaní. Kvalitu a vlastnosti unikátneho materiálu skúmali okrem slovenských vedcov aj vedci z Ruska, Číny, USA a Talianska. Správu o tom uverejnil v decembri 2020 na titulnej strane aj prestížny časopis Crystal Reserach & Technology. Viac si prečítate na str. 11.

Univerzita prešla fantastickým vývojom

Desaťročia strávené v manažérskych funkciách univerzity na postoch rektora, prorektora či dekana zabezpečujú, že tohto pána špeciálne predstavovať nemusíme. Úspešne angažovaný v medzinárodných projektoch, rektor počas rokov, v ktorých univerzita nadobúdala svoju tvár. Odborník na optiku, držiteľ ocenení ako Rad Ľudovíta Štúra II. triedy, Osobnosť medzinárodnej spolupráce.

Prof. Ing. Milan Dado, PhD.

Pán profesor, pochádzate z južného Slovenska, priemyslovku ste absolvovali v Banskej Bystrici. Odvtedy je Váš život spojený so Žilinou a v roku 2014 ste sa stali jej čestným občanom. Ste srdcom Žilinčan alebo zostávate verný rodnému kraju?

Narodil som sa v Krupine. V živote som toho pomerne veľa pochodil. Základnú (vtedy Základnú deväťročnú školu) som vychodil v Dobrej Nive neďaleko Zvolena a potom v Šahách v malom pohraničnom meste pri hraniciach s Maďarskom. Z Dobrej Nivy aj z kopca nad Šahami, aj z Krupiny vidieť majestátny vrch Sitno, pre mňa magický, ktorý vnímam ako ochrancu kraja, v ktorom som prežil detstvo. Viem tam aj v súčasnosti najlepšie relaxovať. Nedá sa zabudnúť na to, kde má človek korene, ale treba si vážiť aj to, kde dostal priestor, aby rástol... Musím spomenúť aj Strednú priemyselnú školu spojovej techniky v Banskej Bystrici, ktorú v rokoch, keď som tam študoval, premenovali na školu Jozefa Murgaša. Ani si neviete predstaviť, s akou hrdosťou sme po premenovaní školy nosili na golieri kabáta odznak s obrázkom anténneho stožiaru, ktorý Jozef Murgaš postavil vo Wilkes-Barre v Amerike v Pensylvánii... V Žiline, kde som podstatnú časť života prežil, som stretol úžasne veľa skvelých ľudí. Žilinská univerzita mi dala priestor ďalej sa vzdelávať, žiť, otvorila mi priestor do sveta... V Žiline som si založil vlastnú rodinu. Textom Borisa Filana z Hammelovej piesne „... Stromy to sú z dreva básne o tom, ako treba žiť“, si pripomínam časy, keď bolo dobre, aj keď bolo horšie...

Na našej univerzite pôsobíte od roku 1975, teda začali ste v čase, keď to bola ešte Vysoká škola dopravná. Neskôr sa z nej stala Vysoká škola dopravy a spojov a počas Vášho pôsobenia vo funkcii rektora sa premenovala na Žilinskú univerzitu. Ako vnímate univerzitu v kontexte jej vývoja? Spĺňa to, čo by mala spĺňať kvalitná a moderná univerzita?

Vysoká škola dopravná alebo, ak chceme zo súčasného hľadiska Žilinská univerzita, prešla fantastickým vývojom. Základnú genetiku dostala najmä z Českého vysokého učení technického v Prahe. Po približne štyridsiatich rokoch jej existencie, po rozdelení

československej federácie, však zafúkal veľmi silný vietor. Veľmi veľa vedeckovýskumných pracovníkov, z ktorých boli mnohí aj garantmi študijných odborov, a s nimi veľká časť českých študentov odišla v priebehu jedného, dvoch semestrov do Českej republiky. Tam totiž postupne vznikali na

viacerých miestach univerzitné pracoviská, vzdelávajúce v rôznych oblastiach dopravy. Práve v tomto čase sa začalo na Slovensku hovoriť o tom, či má Vysoká škola dopravy a spojov v Žiline zostať taká veľká ako bola, keď bola tzv. „federálnou vysokou školou“. Okrem toho sa dopravné smery začali aj u nás pestovať aj na iných vysokoškolských inštitúciách na Slovensku. Výskum, vzdelávanie pre dopravu potreboval vtedy nové impulzy nielen vo formách ale aj v obsahu vzdelávania. Doprava bola už vtedy, v mnohých oblastiach, významne poznamenaná požiadavkami na interdisciplinárnu vo vzdelávaní. To viedlo vtedajšie vedenie univerzity a fakúlt a ich akademické senáty k otvoreniu rozsiahlej diskusie o tom, ako ďalej pokračovať. Jednou z ciest bolo hľadať spôsoby, ako z úzko profilovanej vysokoškolskej inštitúcie smerovať k inštitúcii so širším univerzitným profilom. Niečo sa podarilo, niektoré „seeds“ sme zasadili. Nie všetky však dokázali ďalej rásť...

Počas Vášho pôsobenia vo funkcii rektora ste sa snažili, aby sa univerzita dostala

do európskeho priestoru univerzít. Sám ste v roku 2018 získali v súťaži Vedec roka 2017 ocenenie v kategórii Osobnosť medzinárodnej spolupráce. Prečo je medzinárodná spolupráca tak veľmi dôležitá?

Pre Žilinskú univerzitu bola veľmi dôležitá aktívna účasť v programe TEMPUS, najmä v deväťdesiatych rokoch, kde sme patrili na Slovensku k najlepším. Spoluprácu s medzinárodným výskumným a vzdelávacím prostredím som považoval za veľmi dôležitú tému. Aj to bol dôvod, že sme sa ako tretia univerzita na Slovensku stali členmi Európskej asociácie univerzít. Ako tretia univerzita na Slovensku sme sa v tom čase podrobili veľmi zaujímavému a vtedy aj dôležitému hodnoteniu Európskej asociácie univerzít. Robili sme to v tom čase hlavne preto, aby nás silné univerzity aj tu na Slovensku považovali za svojho dobrého partnera. Takému hodnoteniu sa potom o niekoľko rokov neskôr podrobili prakticky všetky univerzity na Slovensku. Na to už však vtedy boli iné dôvody. Za dôležité považujem tiež to, že získaním projektu CETRA v rámci 5. rámcového programu EÚ sme získali certifikát centra excelentnosti v oblasti dopravného výskumu. V tom istom roku (asi 2000) získal takéto hodnotenie ešte Endokrinologický ústav SAV. Bol to dôkaz, že naša univerzita je schopná pripraviť kvalitný medzinárodný projekt najvyššej kategórie a že je konkurencieschopná aj v európskom výskumnom priestore. Ďakujem aj teraz tým, ktorí tento projekt pripravili. Kolektív viedli prof. Laco Skyva a doc. Peter Fabian. Na príprave sa však podieľali prakticky všetky fakulty univerzity. V tom čase sme pravdepodobne prvýkrát navrhli, aby sa veľký interdisciplinárny výskum na našej univerzite realizoval v úzkej spolupráci jednotlivých fakúlt spoluprácou tých, ktorí do dopravnej vedy prinášali novú, medzinárodne akceptovateľnú pridanú hodnotu. Potom už nasledovali ďalšie kvalitné projekty rámcových programov EÚ, v ktorých boli vedúcimi a koordinátormi mnohí kolegovia, z ktorých viacerí získali medzinárodné skúsenosti aj v aktivitách projektu CETRA. Za veľký úspech tejto univerzity považujem získanie projektu ERACHair, ktorý sme spolu s kolegom prof. Lackom Janouškom, v tom čase s prodekanom u nás na fakulte, pripravovali

v prvej tretine minulého desaťročia. Veľká vďaka mu za všetko úsilie, ktoré tomuto projektu venoval počas prípravy aj počas nie jednoduchej realizácie po tom, čo sme projekt získali. Paralelne s tým, počas celého obdobia, ktoré spomínam, naši kolegovia na univerzite pracovali na projektoch výskumných programov RP 6, RP 7, Horizont 2020, Eureka, COST ale aj na projektoch na podporu mobility vo vzdelávaní ako Sokrates, Erasmus a podobne. Samozrejme aj na viacerých projektoch cezhraničnej spolupráce.

Dnes je veľmi potrebné, aby medzinárodné aktivity, prinášajúce do prostredia univerzity novú pridanú hodnotu, medzinárodné uznanie, boli vyvolávané a podporované zdola od všetkých pracovníkov, ktorí to dokážu robiť. Všetkých, ktorí to robia dobre, by sme mali podporovať. Naša univerzita sa potrebuje rozvíjať na báze rozsiahlej medzinárodnej spolupráce, aby sa dostávala na rebríčkoch kvality univerzitného výskumu a vzdelávania vyššie.

Hovorím to aj preto, lebo som mal v živote to šťastie, že som bol viackrát dlhodobo na študijných či výskumných pobytoch. Každé poznanie inej kultúry či zvykov prináša inšpiráciu do vlastnej činnosti, do vlastnej inštitúcie. Je všeobecne dokázateľné, že korelácia medzinárodnej vedeckej spolupráce, kvality práce vo vzdelávaní a výskume a medzinárodného uznania výskumu a teda aj vzdelávania je veľmi silná. Ak by sme nespolupracovali s inými kvalitnými inštitúciami doma a najmä vo svete, stali by sme sa lokálnou univerzitou. To predsa asi nikto nechce.

Pri pohľade späť na Vaše pôsobenie vo funkcii prorektora, rektora a dekana FEIT ako vnímate presadzovanie smerovania univerzity? Myslím to v tom zmysle, že ak si vrcholový manažment povie: „Ide-me týmto smerom,“ je možné ťahať univerzitu určeným smerom? Potrebuje na to podporu aj ostatných zamestnancov, akademického senátu? Resp. kto dokáže univerzitu ťahať ku kvalite, k vyšším priechkam v hodnoteniach?

Je to veľmi ťažké, nie sme súkromná firma, v ktorej niekto „hore“ buchne po stole a... ide sa. U nás je to založené na autonómii a vnútornej demokracii. Ja tomuto systému veľmi verím. Dáva to široký priestor pre diskusiu, ale najmä využitie obrovského potenciálu, ktorý na univerzite (univerzitách) v ľuďoch máme. Na druhej strane to vytvára aj vysokú zodpovednosť vedúcim pracovníkom na všetkých stupňoch riadenia univerzity ale aj členom akademických senátov, vedeckých rád. V akademickom prostredí treba presvedčať a dávať šancu tomu, čo je perspektívne. Podpora vedenia zo strany ostatných zamestnancov, samozrejme aj akademického senátu, je nevyhnutná. Bez toho to v tomto systéme fungovania nejde. Je nevyhnutné posilňovať meno a postavenie univerzity v rebríčkoch hodnotenia kvality doma a v zahraničí. Tomu sa v súčasnosti venuje na všetkých stupňoch riadenia vo veľkej časti univerzity veľká pozornosť. Nie je to jednoduché, ale treba to považovať za veľmi dôležité.

Profesionálne ste sa venovali optike, optickým vláknami. Hovorí sa, že budúcnosť bude patriť fotonike, ktorá s optikou úzko súvisí.

Áno, toto mi je najbližšie. Fotonika je veda a technika o svetle. Zaoberá sa generovaním, vedením, manipuláciou, zosilňovaním a detekciou svetla. Vždy som zastával názor, že na univerzite sa musí vzdelávať na báze vedeckého poznania a výsledkov výskumu. Optickými komunikáciami som sa začal zaoberať v roku 1978, keď som bol o. i. na konferencii na Turnerovej chate na Šumave. „Zavreli“ nás tam, ďaleko od civilizácie, na plný týždeň. Mal som možnosť osobne spoznať vtedy celú špičku výskumníkov z optických komunikácií vo vtedajšom Československu. Veľmi veľa mi v tejto oblasti ako mladému tridsiatnikovi dal polročný študijný pobyt na Technickej univerzite vo Viedni, ale aj šesťmesačný študijný-výskumný pobyt na Kráľovskom technickom inštitúte v Štokholme (KTH) o približne desať rokov neskôr v roku 1990. Tam som spoznal, čo znamená špičková veda, špičkový výskum. Možno práve to ma ovplyvnilo veľmi významne v ďalšom živote. Aj počas výkonu akademických funkcií som sa „v miere možnej“ venoval výskumu a univerzitnému vzdelávaniu. Najmä výskum som sa snažil robiť tak, že som sa obklopoval silnými ľuďmi. Ďakujem im za to. Fotonika, to je budúcnosť. Samozrejme nielen fotonika. Nie však náhodou sa toto storočie nazýva aj storočím fotoniky.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) SR spolupracovalo s expertmi našej univerzity a s odbornou verejnosťou na vypracovaní Národného plánu širokopásmového pripojenia, na základe ktorého by v roku 2030 mali mať všetky domácnosti ultrarýchly internet. Odborníkov z univerzity ste viedli Vy. Čo ste riešili v tomto pláne, ako prebiehala spolupráca s ministerstvom?

Potešilo ma, že sa nám podarilo pripraviť projekt „Národného plánu širokopásmového pripojenia“, kde optické komunikácie a teda aj fotonika hrajú spolu s bezdrôtovým prístupom významnú úlohu pri pripájaní domácností a socioekonomických subjektov na rýchly Internet. Cieľom projektu bolo definovať strategický prístup Slovenska pri budovaní telekomunikačných sietí s veľmi vysokou kapacitou pre účel zavádzania ultrarýchleho širokopásmového pripojenia tak, aby došlo k naplneniu cieľov EÚ pre gigabitovú spoločnosť EÚ a strategických zámerov Slovenska v oblasti ďalšieho rozvoja komunikačnej infraštruktúry. Hlavným cieľom bolo určiť cesty ku komunikačnej infraštruktúre, ktorá bude schopná

v dlhodobom horizonte naplniť kvalitatívne a kapacitné požiadavky na siete gigabitovej spoločnosti pre všetkých občanov, podnikateľov ako aj inštitúcie verejnej správy. K naplneniu tejto reformnej vízie sa dostaneme pokrytím všetkých domácností pripojením s rýchlosťou download aspoň 100Mbit/s s možnosťou rozšírenia na 1Gbit/s a subjektov socioekonomickej interakcie pripojením s rýchlosťou aspoň 1Gbit/s, technológiou, ktorá nebude ani v nasledujúcich desaťročiach vyžadovať výmenu z dôvodu zvyšujúcich sa kapacitných alebo iných kvalitatívnych a technologických požiadaviek. Intervencie štátu budú realizované len v miestach zlyhania komerčného trhu. Predkladaný materiál je rámcovým strategickým dokumentom a bude tvoriť podklad pre prípravu vykonávacích projektov financovaných zo zdrojov Európskej únie.

Hoci sme získali tento projekt ako Žilinská univerzita, pre jeho spracovanie sme potrebovali vytvoriť široký a veľmi kvalitný kolektív odborníkov, zložený okrem nás zo zástupcov odbornej verejnosti s významnou podporou sekcie digitálnej agendy MIRRI. Spolupráca v tomto širokom kolektíve bola vynikajúca počas celého obdobia prípravy materiálu od jesene 2019 prakticky až do marca tohto roku.

Ste teda odborník na informačné a komunikačné technológie. Ďalšiu veľkú časť Vášho profesijného života však zaberala angažovanosť v projektoch. Je niektorá z týchto dvoch oblastí dôležitejšia alebo idú ruka v ruku?

Dlhé roky som považoval prácu na projektoch, najmä tých, kde pracoval medzinárodný kolektív, za veľmi dôležitú. Oblasť informačných a komunikačných technológií bola vždy veľmi rýchlo sa meniacia.

V ostatnej dobe tomu nie je ináč. IKT sa stali odvetvím, ktoré významne ovplyvňuje celú ekonomiku, celú spoločnosť.

Kým v minulosti sa rozvoj IKT chápal a čiastočne aj v súčasnosti chápe najmä cez technológie a možnosti konektivity, v súčasnosti, ale najmä v budúcnosti pôjde ďaleko viac o tvorbu aplikácií a obsahu a participácie. Ich rozvoj je založený na inklúzii a účinnosti a efektívnosti ich využitia v spoločnosti. IKT sú spoločnou platformou pre všetky sektory. Predpokladá sa, že bez adekvátneho využitia IKT nebudú finančné zdroje pre rozvoj spoločnosti využité účinne a životne dôležité sektory, ako je vzdelávanie a zdravotníctvo a pod., nebudú v dostatočnej miere môcť poskytnúť svoje služby pre rozvoj spoločnosti. Zásadný posun sa musí požadovať aj vzhľadom na marginalizované regióny, či skupiny obyvateľstva, ale aj z hľadiska globálnej ekonomiky. Aj preto má práca na projektoch, najmä medzinárodného významu veľký, často nedocenený význam, ak sa chceme so svetom porovnávať alebo ak chceme byť spolu s úspešnými na čele súčasného vývoja. „Technology foresight“, ako metóda predpovedania vývoja, sa v oblastiach IKT dá použiť len na pár rokov dopredu, naozaj pár rokov... Medzinárodné inštitúcie, zaoberajúce sa predpovedaním vývoja technológií vo svete, korigujú svoje predpovede prakticky každý rok. Aj to je jeden z dôvodov, aby sme spolupracovali v medzinárodných výskumných tímoch.

Vypestovali ste si za roky spolupráce s rôznymi ľuďmi cit na odborníkov, perspektívnych spolupracovníkov a vedcov? Kto Vás v živote najviac ovplyvnil?

Vždy som s úspešnými ľuďmi rád spolupracoval. Nie vždy to bolo a ani teraz to nie je jednoduché. Často sa takíto ľudia vymykajú z bežného často spriemerovaného pro-

stredia. V živote to majú ťažšie. Na to, akí sme, nám však vedľa najlepšie nastaviť zrkadlo takíto ľudia. Možno ešte lepšie tí, čo pôsobia vo vyspelom, dnes samozrejme tiež komplikovanom svete, často komplikovanejšom, ako je ten náš tu na Slovensku. Jedno však môžem s istotou povedať, že ľudia, s ktorými som spolupracoval v zahraničí, či to bolo pred štyridsiatimi, tridsiatimi rokmi alebo teraz v súčasnosti, mi dali veľa. Mohol by som urobiť dlhý zoznam. Nemôžem ani zďaleka všetkých spomenúť, ale za posledných desať rokov to bol najmä prof. Pavel Cheben pracujúci v NRC v Kanade a prof. Ivan Glesk, ktorý pôsobí v súčasnosti na University of Strathclyde v Glasgove. Z obdobia hlbokého „socíku“ by som za mnohých rád a s úctou spomenul Dr. Antona Kuchara z Ústavu rádiotechniky a elektroniky, teraz Ústav fotoniky a elektroniky Českej akadémie vied v Prahe. Patril isto k najuznávanejším odborníkom v oblasti

optických komunikačných systémov a sietí nielen v bývalom Československu, ale aj vo svete.

Bolo veľmi veľa ľudí, ktorí ma ovplyvnili aj doma... Samozrejme rodičia a rodinné prostredie, učitelia na základnej či strednej škole, na vtedajšej Vysoké škole dopravnej. Často to boli učiteľské osobnosti aj z môjho súčasného pohľadu. Som vďačný za to, že som ich mohol stretnúť. Vynára sa mi pritom veľa momentov, ktoré boli dôležitými míľnikmi v smerovaní na ceste životom, či už v súkromnom živote alebo v práci. Nesmiem zabudnúť na moju manželku, ktorá sa o mňa „komplikovaného“ stará už 45 rokov...

Ministerstvo školstva nedávno prišlo s návrhom vysokoškolskej novely, ktorá

na slovenskej akademickej scéne rozprúdila vlnu nespokojnosti. Hovorí sa o snahe ministerstva politizovať univerzitné prostredie. Rezort školstva hovorí, že novela sa ešte upraví. Ako vnímate Vy tieto snahy?

Vnímam to veľmi zle. Možno je to aj tým, že som bol pri tvorbe prvého porevolučného štatútu na Vysoké škole dopravy a spojov v roku 1990, keď vstúpil do platnosti nový vysokoškolský zákon po roku 1989. Bol to výborný zákon. Bol som aj pri tom, keď sme v roku 1999 -2002 tvorili nový zákon o vysokých školách, zákon o APVV, Zákon o vede a technike a zákon o SAV. Tiež sme sa ani zďaleka nestotožňovali so všetkým, čo bolo v týchto zákonoch napísané, ale vždy ministerstvá komunikovali s rektormi, radou vysokých škôl, študentmi. V súčasnosti platný zákon má nedostatky hlavne v tom, že zodpovednosť nie je vyvážená právomocami, ale riešiť to treba veľmi citlivo.

Podfinancované školstvo, takisto veda

a výskum, neustále pokusy o reformy školstva, ktoré sú pomerne nestabilné ako naše vlády. Že školstvo potrebuje komplexnú reformu, sa asi zhodneme všetci. Ale akú? Kde treba začať? V akom horizonte by sa dali očakávať pozitívne výsledky?

Veľmi veľa zlého sa urobilo tým, že rozvoj vysokého školstva bol dlhé obdobie extenzívny. Na intenzifikáciu rozvoja sa často zabúdalo a zabúda. Ďalším problémom sú často subjektívne vplyvy bez poznania objektívnych podmienok požiadaviek aj vývoja vo svete. Všetci, ktorí aj dnes hovoria o zmenách, by sa mali odosobniť. Cez prízmu svojich vlastných záujmov sa veľmi často urobí veľa zlého. To bohužiaľ funguje často.

Financovanie školstva je na okraji záujmu zo strany tých, ktorí o tom rozhodujú. Pozitívny aj negatívny vplyv na zmeny sa neprejaví okamžite. Často to presahuje dĺžku volebných období.

Analýz sa urobilo už veľa, reforiem tiež, bohužiaľ veľká väčšina bez adekvátnej pozitívnej zmeny. Možno by sa to malo podrobnejšie zanalyzovať. U nás treba dostať viac vedy do škôl. Každý si za tým predstaví niečo iné. Som toho názoru, že univerzitné, podčiarkujem univerzitné, vzdelanie a vzdelávanie nemôže bez kvalitnej vedy dobre fungovať. Dôležité je tiež uznávať sa navzájom. Nepovažovať len to svoje za najlepšie a najkvalitnejšie...

Bez dobrého vzdelania aj toho univerzitného nemôže spoločnosť dobre obstáť v zložitých procesoch zmien vo svete. Výskum, vývoj, inovácie a nové technológie konkurencieschopné vo svete sú nevyhnutné, aby aj malé Slovensko v globalizujúcich procesoch obstálo.

Ďakujeme za rozhovor!

Eva Vlčková

foto: archív prof. Dada, Cyril Králik

prof. Ing. Milan Dado, PhD.

V rokoch 1990 – 1996 vykonával funkciu prorektora pre rozvoj a zahraničné vzťahy na vtedajšej Vysoké škole dopravy a spojov. Od júla 1996 do júla 2002 vykonával funkciu rektora Žilinskej univerzity. V rokoch 2000 až 2002 bol prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie. V rokoch 2002 až 2006 bol prorektorom Žilinskej univerzity pre rozvoj a v rokoch 2004 až 2008 vedúcim Katedry telekomunikácií (Katedry telekomunikácií a multimédií). Od roku 2008 do roku 2016 vykonával funkciu dekana Elektrotechnickej fakulty UNIZA.

Venuje sa výskumu náročných optických vlákien a vysokorýchlostných plne transparentných optických sietí, telekomunikačných a informačných technológií a služieb a regionálnemu inovačnému rozvoju.

Neustále ma fascinuje obrovský pokrok

Hovorí, že jej cesta na univerzitu bola náhoda. A že bola normálnym dievčatom, ktoré sa hralo s bábikami, aj keď sa neskôr zamerala na technický smer. S pani profesorkou Ing. Alicou Kalašovou, PhD. sme sa rozprávali o doprave, študentoch, ale aj o tom, že aj vo vyspelej spoločnosti to majú ženy vo svete predsa len zložitejšie.

Pani profesorka, svoj profesionálny život ste spojili so Žilinskou univerzitou. Pochádzate zo Žiliny? Aká bola Vaša cesta na univerzitu?

Narodila som sa v Žiline a určite tu budem do konca života. Dokonca celý život žijem v jednej štvrti, takže som asi človek, ktorý lipne na svojom rodisku. Moja cesta na univerzitu bola náhoda. Keď som zmaturovala, chcela som ísť študovať psychológiu, ale rozhodli moji rodičia. Najlepšie bude, keď ostanem doma a budú ma mať pod ochranou. Možno sa to dnes zdá čudné, ale naša generácia bola vychovávaná k skromnosti a úcte k rodičom, takže ich rozhodnutie bolo pre mňa rozhodujúce. Nakoniec som bola na seba hrdá, že ma prijali. V tom čase sa totiž na školu dostal každý desiaty uchádzač.

Ako malé dievčatko ste sa hrali s bábikami alebo to boli skôr autíčka a autobusy? Spomínate si na niečo z detstva, čo Vás nasmerovalo na odbor dopravy?

Bola som normálne dievčatko, rada som sa hrala s bábikami, milovala som módu, pekné oblečenie. V mladosti som nemala žiaden vzťah k doprave. Vtedy sme ešte ako rodina nevlastnili automobil a doprava bola bezproblémová, pretože osobných áut bolo málo. Ale v škole som mala rada matematiku a fyziku, preto som sa stotožnila s rozhodnutím mojich rodičov o štúdiu.

Po skončení vysokej školy, ktorú som skončila s vyznamenaním, ma prijali na katedru na predmet dopravné inžinierstvo, ktoré bolo zabezpečované externistom z VUT Brno. Začiatky boli zložité, žiadna odborná literatúra, žiadne skúsenosti. Takže aj v tomto prípade som sa nerozhodovala sama, ale bolo rozhodnuté za mňa. Ale napriek tomu, že som zažila aj neúspechy, tých úspechov bolo viac.

Predsa však, nie je veľa žien, ktoré sa vydajú na cestu techniky. Aj teraz na katedre, kde pôsobíte, je viac mužov ako žien. Vnímate tento ne-pomer? Čo Vám ako žene pomohlo rozhodnúť sa pre technicky orientovaný odbor? Ako sa Vám pracuje v kolektíve?

Keď som nastúpila na katedru, tak sme tam boli len 3 ženy. Tak ako v celej spoločnosti, aj u nás na škole to ženy mali komplikova-

nejšie. V súčasnosti je ten pomer žien a mužov na katedre podstatne lepší, ale musím priznať, že ženy to majú stále zložité. Sú matkami, starajú sa o rodinu a to všetko vyžaduje veľa času. Potom na tú odbornú prácu ostáva toho menej. Nedá sa všetké-

mu venovať na 100 %. Buď trpí rodina alebo vedecká práca. Aj keď sa považujeme za vyspelú spoločnosť s rovnosťou príležitostí, stále sa nájde určitá časť mužskej populácie, ktorá si myslí, že do všetkých profesií nepatríme.

V súčasnosti som v závere svojho pôsobenia na fakulte FPEDAS a katedre cestnej a mestskej dopravy. Veľmi rada chodím na katedru medzi mojich mladých kolegov. Cítim sa medzi nimi dobre. Síce v súčasnosti je to zložité, ale verím, že toto rýchlo skončí a my sa opäť budeme stretávať.

Na univerzite sa venujete odboru cestná doprava. Akým oblastiam/odborom sa venujete v rámci dopravy?

V súčasnosti prednášam fyzicky päť predmetov a ešte dva garantujem. Sú to tieto: dopravné inžinierstvo, organizácia a riadenie dopravy, dopravné prognózy a teória dopravného prúdu, inteligentné dopravné systémy, dopravná psychológia a bezpečnosť cestnej dopravy. Učím vo všetkých roč-

níkoch študijného odboru cestná doprava. Ako vidíte, je to prierez všetkých odborov, ktoré sa dotýkajú organizácie a riadenia cestnej dopravy.

Môžete nám priblížiť niektoré projekty, v ktorých ste boli zapojená a ktoré sa týkali dopravy v našom meste? Participovali ste na doprave v meste v teoretickej rovine (výpočty, predikcie) alebo aj prakticky (navrhnuté riešenia, ktoré boli aj uskutočnené)?

Dopravný systém v meste Žilina poznám veľmi dôverne, pretože náplňou predmetu dopravné inžinierstvo je analýza súčasného stavu. Preto som so študentmi strávila hodiny na dopravných prieskumoch, takže všetky slabé miesta v organizácii dopravy sú mi známe. Neskromne môžem povedať, že nikto nemal také dopravné analýzy o meste ako naša katedra. Na odborných seminároch som aj svoje návrhy prezentovala, ale bez výsledku. Samozrejme, že ma nikto nepočúval, mrzelo ma to, ale asi to súvisí aj s predchádzajúcou otázkou o postavení ženy. Na potrebné zmeny v organizácii dopravy totiž treba odvalu predstaviteľov mesta, ale aj veľa peňazí, ktoré v doprave chýbajú. Ale na túto tému by sa dalo dlho rozprávať. V iných mestách to bolo podstatne lepšie. Spolupracovala som s katedrou na genereli mesta Lučenec, veľa projektov mám z oblasti kapacitných výpočtov križovatiek, riešení novej organizácie parkovania a pod. Tieto riešenia boli realizované buď úplne alebo s čiastočnými obmenami. Čo sa týka mesta Žilina, bola som členkou kolektívu UNIZA, ktorý spracovával generel mesta.

Na záver musím podotknúť, že projekty som nespracovávala samostatne, to by som ani nevládla, ale vždy išlo o kolektívnu prácu, kde boli zapojení moji kolegovia ako aj doktorandi, za čo im ďakujem.

Ešte stále žijeme v pandémie a zdá sa, že nejaký čas to ešte aj potrvá. Vy ste sa so spolupracovníkmi p. Harantovou a p. Hájnikom venovali porovnaniu intenzity a rýchlosti vozidiel na reprezentatívnom úseku cesty pred a po implementácii opatrení v súvislosti s COVID-19. Ktorý úsek cesty ste pozorovali a aké boli výsledky tohto projektu?

Vynikajúci doktorandi prof. Kalašovej: zľava Ing. Ambróz Hájnik, prof. Kalašová, Ing. Veronika Harantová a už skončený Ing. Kristián Čulík, PhD.

Už dlhšie sa zaoberáme problematickou cestou medzi Žilinou a Svrčinovcom, kde by mala byť vybudovaná diaľnica D3, ale termín jej dokončenia sa stále posúva. Štatistiky uvádzajú, že momentálne diaľka prechádza zhruba 30 tisíc automobilov, prognóza predpokladá navýšenie až na 50-60 tisíc automobilov počas 24 hodín a tým je jasné, že súčasná cesta v takom stave, ako je teraz, nemá šancu kapacitne pojať takéto množstvo tranzitnej dopravy. Pokúsili sme sa modelovať súčasnú situáciu a porovnať s modelom po výstavbe diaľnice. Ako to ovplyvní mobilitu Kysúc a aké ekonomické prínosy bude mať dobudovanie diaľnice. Keď v minulom roku nastal útlm dopravy, zrazu neboli žiadne dopravné problémy, tak sme sa pokúsili poukázať na to, ako opatrenia proti rozšíreniu COVID-19 zlepšili kvalitu dopravného prúdu na vybranom úseku cesty.

Údaje o intenzite a rýchlosti z Národného systému dopravných informácií boli použité ako základ pre analýzu a hodnotenie. Intenzita a rýchlosť dopravného prúdu boli sledované v dvoch bodoch v oboch smeroch počas dvoch prieskumov (pred a po zavedení opatrení). Na základe zistení možno tvrdiť, že opatrenia týkajúce sa COVID-19 mali pozitívny vplyv na zlepšenie kvality dopravného prúdu v sledovanom cestnom úseku. Niekoľko vedeckých štúdií však ukázalo, že tento výnimočný stav ovplyvnil nielen cestnú dopravu, ale aj všetky spôsoby dopravy na celom svete. Týmto spôsobom sa znížili negatívne účinky dopravy, ako sú emisie, hluk atď. A naša planéta sa na istý čas stala „zelenšou a zdravšou“.

V roku 2019 Vám dekan Fakulty dopravní Českého vysokého učení technického v Prahe udelil pamätnú medailu za zásluhy o rozvoj Fakulty dopravní ČVUT v Prahe. Ako prebieha Vaša spolupráca s ČVUT Praha a čo pre Vás toto ocenenie znamená?

Ako celá naša univerzita, tak aj môj profesijný život bol spojený s fakultou dopravní. Všetci vieme, že naša škola vznikla v Prahe a v päťdesiatych rokoch sa presťahovala do Žiliny, ale bola to celoštátna škola. Keď prišla revolúcia v roku 1989, tak sa odborníci z ČR rozhodli o vytvorení fakulty dopravní ČVUT. V roku 1993 získali akreditáciu a odvtedy spolupracujem s niektorými členmi fakulty. Veľmi si vážim priateľstvo a spoluprácu s prof. Dr. Ing. Miroslavom Svitkom, o ktorom môžem zodpovedne povedať, že je profesor európskej úrovne. Som už roky aj členkou vedeckej rady fakulty dopravní, členkou odborovej rady v rámci doktorského študijného programu logistika a řízení dopravních procesů, členkou komisií alebo recenzentkou dizertačných a habilitačných prác.

Získala som aj ocenenie za zásluhy spojené s rozvojom a podporou fakulty pri 25. výročí Fakulty dopravní ČVUT v Praze. Toto ocenenie ma veľmi potešilo. Bolo to uznanie mojej dlhoročnej spolupráce.

Študenti sú študenti a nám starším a zodpovedným sa môže zdať, že by aj študenti mali mať zodpovednejší a aktívnejší prístup. Ako sa na študentov dívate Vy? Robia Vám radosť?

Začnem citátom Johana Wolfganga Goe-

theho: „Aj keď svet ide stále dopredu, mládež musí začínať od začiatku.“ Ale rozdiely sú jednoznačné.

Dnešní študenti sú iní než boli pred 25-30 rokmi, iní, ako bolo za mojej éry štúdia. My sme boli dosť stredoškolsky ladení, nesamostatní. Plnili sme v podstate len tie povinnosti, ktoré boli predpísané a tie boli príliš šedivé.

Nemohli sme ísť „von“, tak sme robili v podstate len to, čo od nás systém žiadal. Urobiť skúšky, štátnice a potom ísť do práce.

Dnes majú študenti neporovnateľne väčšie možnosti. Môžu využiť širšie spektrum získavania vedeckých informácií. S tým súvisia aj neporovnateľne možnosti výjazdov do zahraničia, štipendií a študijných pobytov. Na jednej strane všetko chcú mať rýchlo, s minimálnou námahou. Ale na druhej strane sú zahltení množstvom informácií a rozhodovanie majú zložité. Obrovský nápor nových technológií vytvára tlak aj na ich vzdelanie. Dnes sa už študenti, ktorí to pochopili, vzdelávajú často aj nad rámec svojich školských povinností.

Za svoju dlhú pedagogickú prax som učila množstvo takýchto výborných, výnimočných študentov, mnohí z nich dnes zastávajú významné funkcie. Som na nich hrdá a teším sa z ich úspechov.

Máte nejaké túžby a sny, čomu by ste sa ešte chceli venovať?

Neviem, ale už túžby a sny nemám. Asi by som sa chcela ešte dožiť toho, aby moji traja vnuci dosiahli špičkové vzdelanie a boli úspešní v živote.

Aké sú Vaše záľuby, čo Vás ešte neprestalo fascinovať?

Moje záľuby sú také bežné, šport, milujem varenie, moju rodinu. A neustále ma fascinuje obrovský pokrok v inteligentných technológiách automobilovej dopravy.

Vaše životné motto?

Naučila som sa pokore k životu. Moje životné motto je, ktoré som pochopila postupne, že všetko zlé, čo sa mi v živote stalo, sa malo stať a bolo to preto, aby som sa nad sebou zamyslela, opravila svoje chyby a posunula sa ďalej.

Ďakujeme za rozhovor!

Eva Vlčková

foto: archív prof. Kalašovej

DigiBiobanka ako projektové dvojča biobanky

Na Slovensku štartujú dva paralelné významné projekty, ktoré súvisia so založením a prevádzkovaním systému biobánk, za ktorý sa zaslúžili tímy odborníkov na Ministerstve zdravotníctva SR, Univerzite Komenského a Slovenskej akadémii vied (SAV), spolu s ďalšími slovenskými priekopníkmi už niekoľko rokov. Na Slovensku ako v jednej z posledných krajín totiž stále chýba jednotný národný systém biobánk.

BioFord a DigiBiobanka

Oba projekty sú financované z európskych štrukturálnych a investičných fondov EÚ. Vďaka projektu BioFord (Systémová verejná výskumná infraštruktúra – biobanka pre nádorové a zriedkavé choroby), ktorý rieši Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine, sa začína budovať národná biobanka ako systémové úložisko biologických vzoriek (tkanivá, bunky, krv a iné telesné tekutiny, sekvenované DNA, klinické dáta pacientov, CT/MRI a pod. získané z rôznych diagnostických prístrojov) od pacientov i zdravých ľudí. Ľudské biologické vzorky sú najzaujímavejším zdrojom poznatkov medicínskeho výskumu, pričom sú k dispozícii len v obmedzenom množstve.

Neoddeliteľnou súčasťou je aj komplementárny projekt digitálnej biobanky DigiBiobanka (Vytvorenie digitálnej biobanky na podporu systémovej verejnej výskumnej infraštruktúry), ktorý rieši naša univerzita. Odborníci z UNIZA budú zabezpečovať bioinformatickú časť, ako aj archiváciu digitálnych záznamov a využívanie algoritmov umelej inteligencie, ktoré umožnia prepájať a nachádzať súvislosti medzi výsledkami analýz a klinickými dátami.

Pamäťové úložisko a správa dát

V rámci projektu BioFord bude v Martine postavená budova, v ktorej sa budú uchovávať vzorky a produkovať dáta. Bude účelovo zameraná na nádorové a špeciálne ochorenia. Žilinská univerzita bude fungovať ako veľké pamäťové úložisko a správa dát, bude poskytovať služby, napríklad export dát, poskytnutie dát na klinické štúdie, na špecifikáciu ojedinelých ochorení na Slovensku v porovnaní s Európou. Na základe dát sa bude dať bližšie určiť zdravie celej populácie alebo zisťovať dôvody vzniku ojedinelých ochorení v Slovensku alebo jeho regióne.

Spolupráca s Jesseniovou fakultou UK v Martine funguje už dlhodobo, najmä v oblasti vzdelávania študentov v študijnom programe biomedicínske inžinierstvo poskytované na FEIT UNIZA. Viac ako desať rokov trvá aj spolupráca v oblasti participácie na projektoch. V minulosti bolo niekoľko pokusov získať spoločný projekt na biobanku, avšak boli neúspešné. Teraz sa riešia dva samostatné projekty so vzájomnou participáciou.

Štyri tímy z našej univerzity

Na univerzite sa projekt zriadenia digitálnej biobanky rieši v spolupráci viacerých pracovísk. Tím zapojený do DigiBiobanky je rozdelený do štyroch skupín. Jednu skupinu vedie prof. Ing. Róbert Hudec, PhD. z Katedry multimédií a informačno-komunikačných technológií FEIT UNIZA. Táto skupina sa zaoberá digitálnym spracovaním obrazu vrátane implementácie metód strojového učenia a umelej inteligencie. V projekte DigiBiobanka sa bude zameriavať na dolovanie v dátach metódami počítačového videnia. Tieto dáta budú primárne CT, MRI, tkanivá získané z excízie, napr. kože alebo iných vnútorných tkanív, t. j. klasifikáciu dát v digitálnej patológii a ich súvislosť s klinickými dátami o pacientovi, teda dáta anamnézy – kto je, koľko má rokov, predispozície a pod. Takto sa môžu zisťovať skryté súvislosti na väčšej skupine obyvateľov. Príkladom je karcinóm pľúc u fajčiarov alebo u ľudí žijúcich v industriálnom prostredí.

Druhú skupinu vedie prof. Ing. Ladislav Janoušek, PhD. z Katedry teoretickej elektrotechniky a biomedicínskeho inžinierstva FEIT UNIZA. Výskumné aktivity tejto skupiny budú zamerané na spracovanie a analýzu biosignálov, zvlášť dlhodobých záznamov EKG a EEG, ktorých hodnotenie je časovo veľmi náročné.

Ďalší tím je pod vedením prof. Ing. Vitalyho Levashenka, PhD. z Katedry informatiky FRI UNIZA. Tento tím sa zameriava na analýzu genomických sekvencií a spracovanie neurčitých alebo neúplne definovaných numerických dát s využitím fuzzy rozhodovacích stromov. Výhoda fuzzy rozhodovacích stromov spočíva najmä v názornej reprezentácii znalostí identifikovaných v dátach, vďaka čomu môžu byť pomerne jednoducho interpretovateľné aj lekármi. V rámci výskumu sa plánuje vývoj nových algoritmov spracovania onkologických dát s využitím fuzzy rozhodovacích stromov, ktoré budú následne implementované v digitálnej biobanke.

Štvrtá skupina je nevýskumná skupina pod vedením Ing. Pavla Podhuru, PhD. z Centra informačných a komunikačných technológií. Táto skupina má špecifikovať a obstaráť infraštruktúru, nakonfigurovať databázu, prevádzkovať data storage a zabezpečiť jeho údržbu.

Riešenie projektu je koordinované Výskumným centrom Žilinskej univerzity, jeho zamestnanci sa zapájajú do výskumných aj nevýskumných častí budovania DigiBiobanky.

Príprava na spracovanie anonymizovaných dát

Počas nasledujúcich dvoch rokov, pokiaľ bude prebiehať výstavba budovy biobanky v Martine, budú naši odborníci budovať infraštruktúru a pracovať s už zozbieranými dátami. Môžu však používať len voľne dostupné datasey, ktoré sa dajú získať vo svete. Reálne dáta z biobanky narážajú na GDPR, preto zber a spracovanie dát musí ošetriť Ministerstvo zdravotníctva SR prostredníctvom informovaného súhlasu.

Odborníkov tak čaká prípravná fáza, počas ktorej budú komunikovať s kolegami z Jesseniovej fakulty. Na základe komunikácie budú vedieť, aké dáta budú mať k dispozícii, aké stroje ich budú produkovať, v akých formátoch budú poskytnuté. Tieto formáty sa budú adaptovať do algoritmov, ktoré už boli použité v minulosti. V čase, keď už budú k dispozícii anonymizované dáta, bude už pripravený systém na interpretáciu dát.

Benefit DigiBiobanky

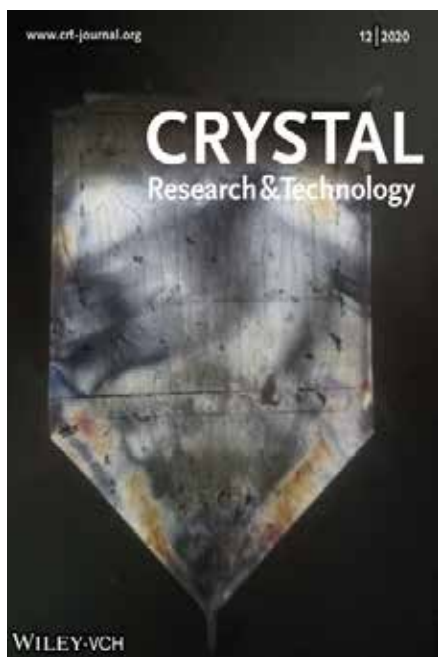
Nedá sa povedať, že by sa na Slovensku nezbierali žiadne údaje. Problém však je, že informácie neboli zbierané jednotnou metódou, a preto ani nebolo možné ich jednotne vyhodnotiť. Ak by Biobanka a DigiBiobanka boli v prevádzke už v minulosti, napríklad pred začiatkom pandémie, vedeli by sme oveľa lepšie vyhodnocovať dopad tohto ochorenia na civilizačné ochorenia alebo zisťovať vývoj špecifického ochorenia v populácii.

Za informácie o projekte DigiBiobanky ďakujeme prof. Ing. Róbertovi Hudecovi, PhD.

Eva Vlčková

Špičkový svetový výskum realizovaný na Slovensku

Vo februári 2021 bol na Slovensku dosiahnutý ďalší významný úspech vo výskume nanomateriálov.

V roku 2019 bol v spolupráci spoločnosti AT Crystals, s. r. o. a Žilinskej univerzity v Žiline úspešne dokončený vývoj novej generácie originálnej technológie pre výrobu veľkorozmerných monokryštálov ytrito hlinitých granátov (YAG), ktorá využíva metódu hori-

zontálne usmerenej kryštalizácie. S touto technológiou sa v roku 2020 podarilo na Slovensku vyrobiť prvý vysoko kvalitný veľkorozmerný yterbiom dopovaný YAG (Yb:YAG). Kvalitu a vlastnosti unikátneho materiálu skúmali okrem slovenských vedcov aj vedci z Ruska, Číny, USA a Talianska. Správu o tom uverejnil v decembri 2020 na titulnej strane aj prestížny časopis Crystal Reserach & Technology. Vo februári 2021 oznámila výskumná spoločnosť AT Crystals, s. r. o. a Žilinská univerzita v Žiline ďalší významný míľnik - v rámci spolupráce so Slovenskou akadémiou vied a Centrom Funglass, Trenčianskej univerzity A. Dubčeka v Trenčíne, sa im po prvýkrát podarilo vyrobiť neodýmom dopovaný YAG (Nd:YAG).

Tento typ materiálov má široké aplikačné spektrum v optoelektronike a v súčasnosti patrí medzi najdôležitejšie materiály, ktoré sú využívané ako aktívne laserové médium pre vysokovýkonné diódou čerpané tuholátkové lasery (Diode Pumped Solid State laser - DPSS laser).

Schopnosť vyrobiť veľkorozmerné kryštály podmieňuje ďalší vývoj vysokovýkonných laserov - takých, kde je potrebné použiť veľkorozmerný aktívny prvok pre dosiahnutie

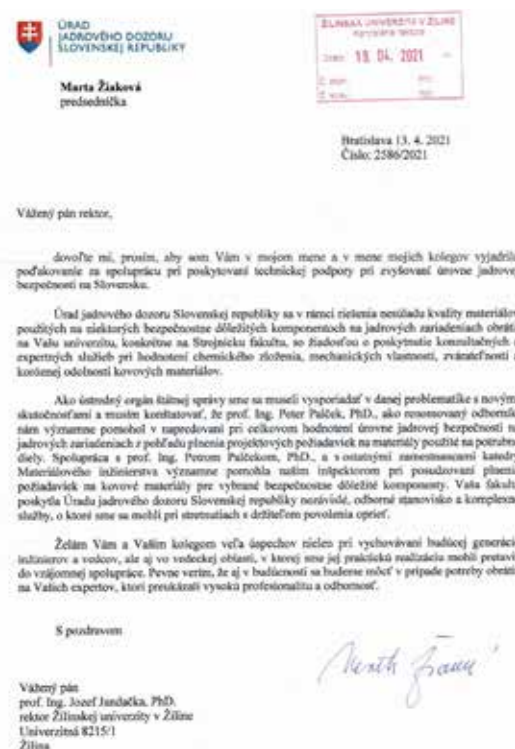
vysokého výkonu. Vysokovýkonné lasery sú veľmi významné aj pre priemysel 4.0., modernú vedu a výskum. Jedna z veľmi dôležitých aplikácií vysokovýkonných laserov je napríklad v laserovom fúznom reaktore, ktorý predstavuje obnoviteľný zdroj výroby elektrickej energie budúcnosti, ako riešenie jedného z najzávažnejších celosvetových ekologických problémov.

Vzhľadom na vysokú technologickú náročnosť výroby optických kryštálov a špeciálne dopovaných YAG je vo svete len niekoľko pracovísk, ktoré vývoj technológií využívajúcich horizontálne usmerenú kryštalizáciu pre výrobu YAG úspešne zvládli. Slovensko sa tak vo výskume zaradilo medzi svetových lídrov, akými sú Rusko, Čína či USA. Významné úspechy dosiahnuté vo výskume podnietili prípravu vytvorenia Národného znalostného a inovačného konzorcia pre oblasť laserových materiálov, ktoré by malo podporiť komercializáciu výsledkov domáceho výskumu a širšie zapojenie národných výskumných kapacít do európskeho výskumného priestoru.

Adriana Valentovičová

Podakovanie univerzite

Rektor UNIZA dostal ďakovný list z Úradu jadrového dozoru SR, v ktorom mu predsedníčka Marta Žiaková vyjadruje podakovanie za spoluprácu pri poskytovaní technickej podpory pri zvyšovaní úrovne jadrovej bezpečnosti na Slovensku. Ako ďalej píše, vysoko oceňuje spoluprácu s prof. Ing. Petrom Palčekom, PhD. a jeho kolegami z katedry materiálového inžinierstva, ktorí sa podieľali na posudzovaní plnenia požiadaviek na kovové materiály pre vybrané bezpečnostné komponenty.

HernaZona.sk UNIZA Masters 2020

Fakulta elektrotechniky a informačných technológií UNIZA (FEIT UNIZA) po roku opäť spojila sily so spoločnosťou Koalan a zorganizovali ďalší ročník jedinečného e-sportového festivalu UNIZA Masters od 4. decembra do 6. decembra. Prvý deň patril žrebovaniu turnajov a najmä Online dňu otvorených dverí FEIT, kde hostia mohli vidieť možnosti štúdia na FEIT a na záver si mohli zahrať hru CS:GO s učiteľmi z FEIT.

Zdravie hráčov a návštevníkov je pre organizátorov na prvom mieste, a preto sa rozhodli zorganizovať tento ročník on-line.

Tradičné priestory Novej menzy Žilinskej univerzity v Žiline vymenili za on-line svet a celá produkcia festivalu bola realizovaná z Ateliéru multimediálnej tvorby FEIT z priestorov CO krytu pod Novou menzou. Veľkou novinkou je mediálne partnerstvo s e-gaming portálom HernaZona.sk vydavateľstva Ringier Axel Springer SK, vďaka čomu festival niesol názov HernaZona.sk UNIZA Masters.

Krásne momenty či nervydrásajúce súboje. Aj to bol festival HernaZona.sk UNIZA Masters. Spoznali sme najlepšie tímy či hráčov v hrách Counter-Strike: Global Offensive, League of Legends, NHL 20, FIFA21, Teamfight Tactics a Hearthstone.

Do súťaží sa zapojilo viac než 350 hráčov ni-

elen zo Slovenska, ale aj zahraničia, ktorí súťažili o fantastický pricepool vo výške 2600 eur a vecné ceny v hodnote 2500 eur. V online prostredí sa festivalu zúčastnilo viac než 10 tisíc hostí.

V mene organizátorov by sme radi poďakovali partnerom a sponzorom. Strategickým a hlavným mediálnym partnerom bol portál HernaZona.sk, generálnym partnerom festivalu bol Western Digital. Hlavnými partnermi sa stali: Fractal Design, VIPER GAMING by PATRIOT, Genesis a KROS. Partnerom je ALBI. Mediálnymi partnermi boli noizz.sk, zive.sk, gamescrunch a televízia TV Raj. V neposlednom rade ďakujeme za podporu vedeniu Žilinskej univerzity.

Peter Brída, FEIT

Mosty na južnom diaľničnom obchvate Žiliny

Novootvorený úsek diaľnice D1 Hričovské Podhradie – Lietavská Lúčka, ktorý bol uvedený do prevádzky koncom januára 2021, je súčasťou vnútroštátnej diaľničnej siete a zároveň medzinárodného ťahu E-50 z Francúzska na Ukrajinu. Diaľnica je v celom úseku navrhnutá ako štvorpruhová, smerovo rozdelená kategórie D 26,5/100. Jej trasa prechádza náročným geologickým prostredím. Začiatok úseku sa nachádza v križovatke diaľnic D1 a D3 v Dolnom Hričove a končí pred križovatkou pri obci Lietavská Lúčka. Súčasťou diaľnice je 11 mostných objektov a 2 tunely. Tunel Ovčiarisko s dĺžkou 2367 m je aktuálne najdlhší dvojúrovňový tunel na území Slovenskej republiky a tunel Žilina meria 687 m. V rámci výstavby tohto úseku boli použité rôzne technológie výstavby mostov.

Katedra stavebných konštrukcií a mostov SvF UNIZA pod vedením prof. Jána Bujňáka realizovala zaťažovacie skúšky novovybudovaných mostných objektov a prvé hlavné prehliadky. Zaťažovacie skúšky patria k tradičným postupom preukazovania kvality a spoľahlivosti mostnej stavby pred odovzdaním do prevádzky.

Estakáda v Lietavskej Lúčke celkovej dĺžky 1042 m predstavuje jedenásť najdlhších mostných objektov budovaných technológiou letnej montáže na obrázku. Overenie skutočného stavu napätosti betónovej

konštrukcie pravého a ľavého mosta prebiehalo kontinuálne počas výstavby a v priebehu zaťažovacej skúšky. Súčasne boli v našom laboratóriu overené mechanické vlastnosti materiálov použité pri výstavbe. Spoľahlivosť celej konštrukcie pred odovzdaním do užívania bola preverená statickou aj dynamickou skúškou.

Ďalšie väčšie mostné objekty boli realizované technológiou vysúvania nosnej konštrukcie, budovaním na pevnej podpernej skruži alebo pri veľkej výške na výsuvnej skruži. Pri pôsobení skúšobného zaťaženia boli stanovené pretvárne silové a deformačné veličiny. Zároveň bola overená dynamická odozva mostov z analýzy registrovaného

časového záznamu kmitania mosta. Statickej zaťažovacej skúške boli podrobené mosty montované z predpätých tyčových prefabrikátov spriahnutých so železobetónovou doskou.

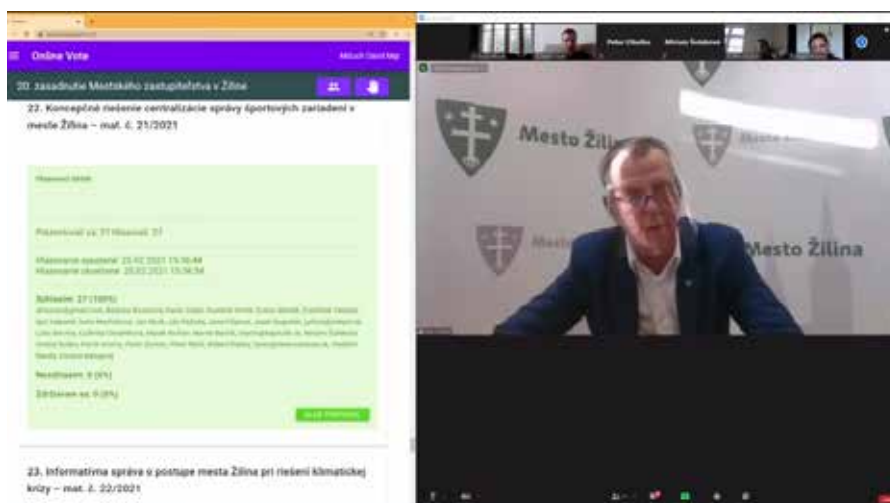
Mosty sú považované za najnáročnejšie stavebné diela. V súčasnosti podľa platných európskych noriem sa mostné objekty navrhujú na životnosť 100 rokov. Spoľahlivosť a bezpečnosť mostov je však podmienená ich pravidelnou údržbou.

Realizačný tím katedry stavebných konštrukcií a mostov
foto: Petra Bujňáková

OnVote – online hlasovací systém vytvorený na FRI

Súčasná situácia s pandemiou COVID-19 a s ňou súvisiace obmedzenia skomplikovali a zásadne zmenili možnosti zasadnutí rôznych samosprávnych orgánov, ako sú napríklad mestské a obecné zastupiteľstvá, zasadnutia vedeckých rád a akademických senátov na univerzitách alebo zasadnutia rôznych komisií. Na zorganizovanie online rokovaní existuje viacero aplikácií a nástrojov, kde sa účastníci môžu na diaľku zapojiť do zasadnutia či rokovaní, veľkým problémom je ale zabezpečenie vedenia rokovania a hlavne vzdialeného elektronického hlasovania. S týmito problémami sa viackrát stretli aj na Fakulte riadenia a informatiky (FRI UNIZA) pri organizovaní zasadnutí akademického senátu a vedeckej rady fakulty, a preto sa na jeseň 2020 rozhodli, že vytvoria aplikáciu, ktorá by tieto problémy vyriešila.

Vznikla tak webová aplikácia OnVote, ktorá umožňuje pohodlne riadiť priebeh rokovaní, proces online hlasovania a zabezpečuje všetky funkcie potrebné pre štandardný priebeh zasadnutí. Aplikácia podporuje viacero typov hlasovaní, výsledky hlasovania sú dostupné ihneď po jeho ukončení a všetci účastníci si môžu priebežne stiahnuť detailný protokol o hlasovaní. Účastníci sa môžu do aplikácie jednoducho prihlásiť prostredníctvom svojho konta Microsoft alebo Google. Aplikáciu je možné používať z vlastného počítača alebo mobilného telefónu. Aplikácia je zabezpečená tak, aby nebolo možné neoprávnené prihlásenie a zneužitie hlasovania, resp. jeho datočná úprava.

Aplikácia OnVote je od decembra 2020 využívaná na rôznych zasadnutiach samosprávnych orgánov organizovaných na Žilinskej univerzite v Žiline a na Fakulte riadenia a informatiky UNIZA. Sú to napríklad rokovania vedeckých rád, akademických senátov, výberové konania, atď. Okrem toho bola táto aplikácia ponúknutá na využitie aj viacerým samosprávam. Vo štvrtok 25. 2. 2021 bola aplikácia OnVote použitá aj pri zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Žiline, pričom ohlasy na ňu boli pozitívne. V čase pandémie COVID-19 ponúka Fakulta riadenia a informatiky UNIZA samosprávam, verejným orgánom a ostatným univerzitám možnosť využiť aplikáciu OnVote na online rokovania spojené s online hlasova-

ním bezplatne. „Verím, že aplikácia OnVote vytvorená na Fakulte riadenia a informatiky UNIZA pomôže aj samosprávam, uľahčí priebeh online rokovaní a čo najviac priblíži priebeh hlasovania bežnému štandardu rokovaní aj v tejto komplikovanej dobe“, hovorí dekan Fakulty riadenia a informatiky UNIZA a zároveň hlavný iniciátor vzniku tejto aplikácie doc. Ing. Emil Kršák, PhD.

Fakulta riadenia a informatiky UNIZA v roku 2020 oslávila 30. výročie od svojho založenia. Okrem svojho poslania vo výučbe a výskume sa snaží pomáhať so zmierňovaním dôsledkov pandémie COVID-19. Okrem vytvorenej aplikácie OnVote na online hlasovanie fakulta vyrobila v minulom roku s využitím 3D tlačiarne viac než 3500 ochranných štítov, ktoré boli bezplatne dodané nemocniciam, záchranárom a miestnym samosprávam, aby sa mohli pracovníci v prvej línii chrániť pred nakazením koronavírusom.

V prípade záujmu o bezplatné využitie online hlasovacieho systému OnVote je potrebné kontaktovať doc. Ing. Michala Kohániho, PhD., prodekana pre vedu a výskum FRI UNIZA (michal.kohani@fri.uniza.sk). „Radi poskytneme aj krátke školenie o výhodách a jednotlivých funkciách nášho online hlasovacieho systému,“ dodal doc. Ing. Michal Koháni, PhD.

Adriana Valentovičová

Testovanie zamestnancov a študentov na Covid-19

Od 8. februára 2021 je na Slovensku predĺžený núdzový stav a menia sa nariadenia v opatreniach pre zamestnancov a k potrebe testovania na COVID-19. V snahe riešiť potrebu testovania našich zamestnancov UNIZA zodpovedne pristupuje k tejto problematike a prináša možnosti a informácie, kde sa môžu zamestnanci, študenti i verejnosť pravidelne testovať.

MOM UNIZA

Miestne odborné miesto na antigénové testovanie, ktoré bolo zriadené v našich priestoroch v spolupráci so spoločnosťou Rescue Systém, s. r. o. pod vedením riaditeľa Ing. Ľubomíra Šimka, malo denne počas dvojmesačnej prevádzky v mesiacoch február a marec obrovský záujem o testovanie, nielen pre obyvateľov, ale najmä zo strany zamestnancov UNIZA. Spočiatku kým sa celý elektronický systém aktívne spustil, bol poradovník pre ľudí bez možnosti elektronického objednania. Zároveň pre veľký záujem vznikali dlhšie čakacie doby na testovanie, aj na výsledky testovania. Keď už elektronický systém fungoval, zas nastávali situácie, keď e-systém vypadal, pretože s ním pracovali stovky užívateľov. Taktiež samotná SMS-brána na zasielanie výsledkov občas fungovala s oneskorením a ľudia dostávali výsledky o testovaní SMS správou až omnoho neskôr. Problémy nastávali aj vtedy, keď ľudia pri registrácii uviedli nesprávne alebo neexistujúce telefónne číslo či e-mail a výsledkom im nebol doručený alebo v opačnom prípade bol doručený, no nesprávnym osobám. Všetky tieto drobné problémy sa postupne v krátkom čase vyriešili. Zamestnanci, študenti a verejnosť dochádzali na testovanie často i v pravidelných termínoch, čo bolo spojené s niektorými výhodami:

- MOM UNIZA bolo v areáli univerzity a nemuseli dochádzať ďaleko do mesta. Mnohí sa dali otestovať cestou do práce, z práce alebo počas práce.
- Nemuseli sa objednávať, ale využili čas cez pracovnú dobu alebo prestávku, keď boli malé rady na testovanie alebo žiadne. Tí, ktorí sa na termín objednali, prišli bez problémov na termín a mali prednosť pred neobjednanými, to je pravidlom každej MOM.
- Mnohým sa dostalo aj prednostného vybavenia, pokiaľ im objednaný termín nevyhovoval, lebo mali výučbu, porady alebo iné neodkladné povinnosti a na určený termín by sa nemohli dostať.
- Jednou z výhod bolo aj to, že personál poznal totožnosť viacerých zamestnancov a len nadiktovali a overili identifikačné údaje (rodné číslo a telefónne číslo), čo niekedy tiež ušetrilo cenný čas. Boli aj prípady, keď si zabudli priniesť preukaz totožnosti a zamenili si ich za kartu zamestnanca UNIZA, čo tiež nebol problém vyriešiť to na mieste, aby sa nemuseli poň vrátiť.
- Šikovný personál často začínal ešte pred začiatkom otváracích hodín, čo viacerí ocenili a najmä tí, ktorí prišli na radu v predstihu svojho termínu ako aj tí, ktorí neboli objednaní a do poradia sa dostali skôr.
- Zamestnancom, ktorí prišli na testovanie v iný deň ako mali objednané termíny na MOM UNIZA, sa tento termín bez problémov zrušil a mohli ísť v ten deň, kedy prišli. Pokiaľ však mali objednané termíny na iné testovacie miesto, nechal sa im čas a priestor, aby si ho mohli podľa vôle telefonicky zrušiť. A to z dôvodu, že elektronický systém neumožňoval naplánovať testovanie na viac ako 1 termín v tzv. COVID PASS-e. Ide o jedinečný kód, kde sú uvedené identifikačné údaje osoby ako meno, adresa, poisťovňa, kontakty, odbery, výsledky, zaslané SMS správy, špecifiká zdravotná anamnéza a ďalšie detaily.

- Veľkou výhodou bolo aj parkovanie v areáli, ľudia nemuseli riešiť, kde bezpečne zaparkujú svoje vozidlá.

S príchodom marcových slnečných dní a vyšších teplôt bolo možné vidieť, že ľudia po testovaní hneď neodchádzali preč, ale využili čas a posedeli si na lavičkách v našom univerzitnom námestí, kde od-dychovali a možno relaxovali v príjemnom prostredí.

Skvelý nápad, ako predstaviť univerzitu, prišiel z našich fakúlt, ktoré si postupne umiestňovali do priestorov MOM UNIZA svoje bannery na prezentovanie činností, aktivít a dôležitých informáciách z fakúlt (napr. o prijímacích skúškach, o štúdiu atď.). Ľudia si ich pri čakani všimli, čítali obsah, niektorí si ich fotili pre užitočné informácie alebo sa rovno odfotili s nimi. Celkovo sa tento nápad stretol s veľmi pozitívnymi reakciami.

Denne prišlo na testovanie takmer 400 až 550 osôb, cez víkend aj vyše 600 a personál sa snažil byť vždy láskavý, s ľudským prístupom a s maximálnou ochotou pomôcť alebo poradiť. Je škoda, že MOM UNIZA už skončilo.

Testovacie miesta od 1. 4. 2021

Šetrením verejných financií štát od marca 2021 znížil príspevky pre odborné miesta a mnohí prevádzkovatelia MOM nesúhlasili s dodatkami k zmluvám, zaslanými na poslednú chvíľu, len pár dní pred ich koncom. Z dodatkov znelo, že došlo k výraznému zníženiu platieb, čo zapríčinilo, že prevádzky mnohých odborných miest skončili. Pre mnohých zamestnancov, zamestnávateľov a verejnosť padla otázka „kam sa ísť dať otestovať“. A keďže sa znížil počet odborných miest, ľudia sa začínú zhromažďovať na jednom mieste a je možné, že sa zase začnú tvoriť dlhé rady. V platnosti naďalej zostáva vyhláska, ktorá upravuje vstup do priestorov zamestnávateľa, cestu do a zo zamestnania zamestnanca, vstup do prevádzok vrátane škôl a školských zariadení, kde sa môžete preukazovať:

- potvrdením o negatívnom výsledku RT-PCR alebo antigénového testu na COVID-19,
- dokladom, že spadáte medzi výnimky z testovania (napr. osoby, ktoré prekonali ochorenie COVID-19 a majú potvrdenie nie staršie ako tri mesiace alebo seniori nad 65 rokov pri vstupe do ďalších prevádzok, škôl, školských zariadení alebo pre pobyt v prírode)
- čestným prehlásením, že spadáte do výnimky pre váš zdravotný stav (napr. ťažšia forma mentálneho postihnutia, závažná porucha autistického spektra, onkologická liečba a pod.),
- alebo dokladom o očkovaní druhou dávkou vakcíny, ak od tohto očkovania uplynulo aspoň 14 dní.

Momentálne asi viacerí dnes hľadáme na internetových stránkach, kde sú dostupné miesta pre testovanie, preto prinášame zoznam miest v Žiline (aktuálny k 10. 4. 2021), kde sa môžu naši zamestnanci a študenti otestovať:

- **Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina**, V. Španyola 47A, Žilina
Dostupnosť: PO-PI od 7:00 do 12:00 hod., od 12:30 do 15:00 hod., s možnosťou pre objednaných aj neobjednaných záujemcov

- **Regionálny úrad verejného zdravotníctva Žilina**, V. Spanyola 27, Žilina Dostupnosť: ŠT od 8:30 do 12:00 hod., bez objednania
- **PRIMADENT, s.r.o.**, Gabajova 11, Žilina (známe aj ako DISPO-LAB) Dostupnosť: PO-NE od 8:00 do 12:00 hod., od 12:30 do 16:30 hod. s možnosťou objednania
- **Menamel s.r.o.**, Vajanského 24, Žilina (známe aj ako Zubná ambulancia Malá Praha) Dostupnosť: PO-UT od 10:00 do 18:00 hod., ST-SO od 8:00 do 12:00, od 12:30 do 16:00 hod. bez objednania
- **MUSIC Club LIFE**, Hviezdoslavova 16, Žilina Dostupnosť: PO-NE od 8:00 do 12:00 hod., od 12:30 do 16:30 hod. s možnosťou objednania
- **Laser therapy k. s.**, Na priekope 31, Žilina (známe aj ako Nosorožec PUB) Dostupnosť: PO-NE od 9:00 do 13:00 hod., od 14:00 do 18:00 hod. s možnosťou objednania
- **Váš lekár s. r. o.**, Prielohy 1, Žilina (známe aj ako METRO Žilina Solinky) Dostupnosť: PO-SO od 8:00 do 9:00 hod. prednostne pre METRO, od 9:00 do 12:00 hod., od 12:30 do 13:30 hod. prednostne pre METRO, od 13:30 do 16:00 hod. s možnosťou objednania
- **VLCI Services, s. r. o.**, Športová 5, Žilina – Zimný štadión, (známe aj ako bar Hokejka) Dostupnosť: PO-NE od 9:00 do 12:00 hod., od 12:30 do 17:30 hod. s možnosťou objednania
- **PROVITAE, s. r. o.**, Polomská 7, Žilina (známe aj ako Vlčí Pub) Dostupnosť: PO-NE od 8:30 do 12:45 hod., od 13:00 do 16:45 hod. s možnosťou objednania
- **MOM mesta Žilina**, Horný Val 24, Žilina Dostupnosť: PO-SO od 9:00 do 13:00 hod., od 13:30 do 17:30 hod. bez objednania
- **MOM mesta Žilina**, Hollého 66, Žilina (známe aj ako ZŠ Hollého) otvára sa od 10.4.2021 Dostupnosť: PO-SO od 9:00 do 13:00 hod., od 13:30 do 17:30 hod. bez objednania

Dobrovoľné skriningové testovanie podporujú nielen mestá, ale aj mnohé obce, ktoré otvárajú víkendové odberné miesta (napr. v kul-

túrnych domoch, obecných úradoch a pod.), aby sa odľahčil nápor testovania v mestách. Pribúdajú obce, ktoré ponúkajú možnosť elektronickej rezervácie cez webové stránky obcí, aby sa predchádzalo tvorbe radov čakajúcich občanov na testovanie.

Veríme, že sa našim zamestnancom a študentom podarí nájsť vhodné odberné miesto na otestovanie a získanie potvrdenia o vykonaní testu s negatívnym výsledkom, pokiaľ nespádajú do výnimky z testovania.

Podakovanie

Všetkým zamestnancom spoločnosti Rescue Systém, s. r. o. pod vedením Ing. Ľubomíra Šimka týmto ďakujeme za úspešnú spoluprácu a snahu pri testovaní MOM UNIZA. Rovnako ďakujeme našim zamestnancom za pochopenie a trpezlivosť pri testovaní v počiatočných časoch, keď boli situácie, že museli pre veľký záujem dlho čakať v radoch na testovanie alebo pre nefunkčnosť elektronickej systému museli čakať na výsledky. Podakovanie patrí všetkým pani vrátničkám a upratovačkám za ich obetavú prácu na prevádzke MOM, ako aj pri obslužných činnostiach na ostatných pracoviskách UNIZA a rovnako aj kolegom z CeIKT za ich pohotovú prácu pri zabezpečení funkčného a bezproblémového pripojenia IT.

Na záver chceme poďakovať aj zamestnancom Stravovacieho zariadenia UNIZA, ktorí pre uzatvorenú prevádzku od 21. decembra 2020 do odvolania z rozhodnutia Úradu verejného zdravotníctva SR „zodpovedne zostávajú doma“. Disciplinované dodržiavanie opatrení každého z nás, trpezlivosť a tolerantnosť k sebe navzájom nám pomôžu zvládnuť situáciu a tento boj vyhrať.

Ivana Ďugelová
foto: autorka

Predstavujeme študentské organizácie

Poslaním študentských organizácií pôsobiach na pôde Žilinskej univerzity v Žiline je sústrediť študentov so spoločnými záujmami a snažiť sa rozvíjať ich schopnosti v danom odbore, poskytovať svoje služby ostatným študentom, reprezentovať UNIZA na rôznych súťažiach a podujatiach a šíriť jej dobré meno.

V tomto čísle ukončíme predstavovanie študentských organizácií a predstavujeme ESN UNIZA, o činnosti ktorej nám porozprávala Katarína Hajduová, communication manager ESN UNIZA.

Erasmus Student Network UNIZA

Akú náplň činnosti má vaša organizácia?

Erasmus Student Network Slovenská republika o. z. Slovensko je nezisková študentská organizácia. Naším hlavným cieľom je zastupovať zahraničných študentov na Slovensku, a teda poskytovať možnosti prispievajúce ku kultúrnemu porozumeniu a osobnému rozvoju v rámci hesla „študenti pomáhajú študentom“. O túto činnosť sa na Slovensku stará 10 sekcií a my, ESN UNIZA, sme jednou z nich. Prichádzajúcim študentom organizujeme výlety, sociálne, športové a kultúrne aktivity, párty, súťaže, stretnutia a ďalšie.

Zahŕňa vaša činnosť aj napríklad čakanie prichádzajúceho zahraničného študenta na stanici a ukávanie ubytovania? Ktoré „zaručené“ tipy na trávenie voľného času od vás dostanú?

Áno, táto činnosť je vykonávaná na začiatku semestra. Ak nás študent požiada, počkáme ho na stanici, ak nie, ideme sa s ním iba priamo ubytovať na blok. Pomáhame s komunikáciou, vyplňaním papierov. Tiež im pomáhame vybaviť si karty na cestovanie a ISIC, prípadne riešime s nimi aj cudzineckú políciu.

Na našom Instagrame sa im snažíme predstaviť Slovensko a lokality, ktoré zaručene musia navštíviť a niekoľko výletov organizujeme aj my. Avšak na trávenie voľného času počas školy jednoznačne telesnú výchovu, motivujeme ich, aby sa zapájali do aktivít ponúkaných školou a UTV.

Ako často sa stretávate, venujete tejto činnosti veľa voľného času?

Sme dobrovoľníkmi preto, že nás to baví. Stretávame sa na meetingoch raz do týždňa. Ak je nejaká akcia, ako sú vyššie spomenuté, tam chodievame spolu so zahraničnými študentmi. Všetko je na základe osobných rozhodnutí. ESNku venujeme toľko času, koľko sami uznáme za vhodné a koľko sme schopní stíhať popri škole.

Čo vám toto zaangažovanie prináša?

Zaangažovanie nám prináša radosť z kontaktu s ľuďmi, utváranie si nových priateľstiev a komunikáciu v anglickom alebo inom jazyku, ktorý nás baví. Všetko to berieme ako výhody pre osobnostný rozvoj. V priebehu rokov a v komunikácii s univerzitou a ubytovacími zariadeniami sa našim vedúcim podarilo vybaviť zľavu na ubytovanie na internátoch a pre aktívnych členov, ktorí sa zapájajú, je aj možnosť ohodnotenia jednorazovým štipendiom od univerzity. V sekcii máme vytvorený board, ktorý je volený. Ľudia, ktorí chcú byť na nejakej konkrétnej pozícii, pracujú v určitej oblasti, majú viac povinností ako ostatní členovia, napríklad communication manager alebo event manager. Oni sa starajú o organizovanie a pripravovanie eventov. Takisto prezident, ktorý riadi celú organizáciu a usporadúva meetingy.

Robíte na začiatku akademického roka nábor – alebo ak sa chce k vám študent dostať, ako sa môže k vám pripojiť?

Na začiatku školského roka robíme nábor, o ktorom sa študenti môžu dozvedieť na profesia days priamo v škole, na školských nástenkách prostredníctvom vyvesených

plagátov a tiež na sociálnych sieťach. Študenti sú následne pozvaní na pohovor, kde študentovi organizáciu predstavíme a následne vieme zosúladiť, čo by študent chcel v organizácii robiť, aby sme vedeli, ako študenta zaradiť do kolektívu.

Ako fungujete počas korony?

Momentálna situácia počas korony je pre nás náročnejšia, lebo väčšinu našej činnosti nemôžeme vykonávať kvôli tomu, že máme obmedzený pohyb a so študentmi sa nemôžeme stretávať a organizovať pre nich aktivity. Snažíme sa byť pre nich aspoň kamaráti prostredníctvom internetu a pomôcť im maximálne, ako vieme, napríklad keď potrebujú poradiť ohľadom školy alebo cestovania, testovania, odberových miest a iné informácie o aktuálnej situácii v krajine.

Koľko zahraničných študentov má aktívny záujem o spoločné akcie? Pretrvávajú priateľské vzťahy aj po ich odchode domov?

Jednoznačne sa študenti radi zapájajú do aktivít, ktoré realizujeme a snažíme sa navodiť takú atmosféru, aby sa s nami dobre cítili. Veľa študentov nadviaže kamarátske vzťahy a komunikujeme aj po ich mobilite. Ďakujeme za rozhovor!

Eva Vlčková

foto: archív ESN UNIZA

Pedagogická prax študentov

Škola a školské prostredie pôsobia spolu s rodinou a ďalšími socializačnými činiteľmi na kreovanie osobnosti mladých ľudí. V edukačnom procese v školskom prostredí zohráva nezastupiteľné miesto profesia učiteľa. V laickej verejnosti sa pojmom „učiteľ“ označujú všetci pedagogickí zamestnanci, ktorí sa v školskom prostredí vyskytujú. Ako však popisuje zákon č. 138/2019 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pedagogickí zamestnanci v školskom prostredí vykonávajú pracovnú činnosť v kategóriách: učiteľ, majster odbornej výchovy, vychovávateľ, korepetítor, školský tréner, pedagogický asistent, zahraničný lektor, školský špeciálny pedagóg a učiteľ profesijného rozvoja.

Príprava na výkon učiteľskej profesie so sebou prináša i mnohé výzvy, ktorým musia budúci pedagógovia čeliť. Pregraduálna príprava prebiehajúca na univerzitnej úrovni sa zameriava na rozvoj kompetencií budúcich pedagógov v troch základných oblastiach: odbornej, personálnej a etickej. Vyváženosť týchto oblastí je nevyhnutným predpokladom na to, aby sa zo začínajúcich učiteľov stali osobnosti, ktoré pojem „pedagogické majstrovstvo“ i prakticky aplikujú do praxe. Ovládanie teoretických poznatkov je len prvým stupňom na ceste za tým, aby sa absolvent učiteľského študijného programu stal učiteľom, ktorého popísal Ján Amos Komenský v myšlienke: „Jediným učiteľom hodným toho mena je ten, ktorý vzbudzuje ducha slobodného premýšľania a rozvíja cit osobnej zodpovednosti.“

K účinným nástrojom, ktoré sa spolupodieľajú na utváraní osobnosti pedagóga v rámci jeho pregraduálnej prípravy patrí pedagogická prax. Pre študenta vytvára priestor pre kontakt s pedagogickou realitou. V rámci realizácie pedagogických praxí sa študenti stretávajú po prvýkrát so školským prostredím z úplne inej pozície - z pozície učiteľa. Táto zmena pozície zo študentskej na učiteľskú im vytvára priestor na získavanie nenahradiateľných skúseností a zároveň im pomáha v tom, aby si uvedomili náročnosť a zodpovednosť toho, čo v praxi znamená „byť učiteľom.“

Fakulta humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline (ďalej len „FHV UNIZA“) zabezpečuje realizáciu pedagogických praxí pre študentov v študijnom odbore učiteľstvo a pedagogické vedy a v študijných programoch učiteľstvo anglického jazyka a literatúry a výchovy k občianstvu a učiteľstvo výchovy k občianstvu. Manažérkou praxí je prodekanka pre vzdelávanie, p. Mgr. Eva Augustínová, PhD. Organizačne realizáciu praxí zabezpečuje Katedra pedagogických štúdií FHV UNIZA v spolupráci s didaktikmi odborných predmetov z jednotlivých katedier. V priebehu absolvovania bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia sú povinnou súčasťou študijných programov učiteľského zamerania celkovo štyri typy praxí:

- Pedagogická prax 1 (2. ročník bakalárskeho stupňa štúdia),
- Pedagogická prax 2 (3. ročník bakalárskeho stupňa štúdia),
- Pedagogická prax 3 (1. ročník magisterského stupňa štúdia),
- Pedagogická prax 4 (2. ročník magisterského stupňa štúdia).

Od akademického roka 2017/2018 FHV UNIZA nadviazala spoluprácu so základnými a strednými školami v Žilinskom kraji, ktoré fungujú ako „cvičné školy“ pre študentov, v ktorých realizujú jednotlivé typy pedagogických praxí. Aktuálne má FHV UNIZA uzatvorenú zmluvu s celkovo 21 cvičnými školami.

Pedagogickú prax 2 možno označiť ako náčuvovú, v rámci nej sa študenti zúčastňujú vyučovacieho procesu, pozorujú a zaznamenávajú si jeho priebeh. Pedagogické praxe 3 a 4 prebiehajú tým spôsobom, že študenti už sami vyučujú, vypracúvajú si prípravy

na vyučovacie hodiny a tieto následne konzultujú s pridelenými cvičnými učiteľmi.

Špecifické miesto medzi typmi praxí zastáva Pedagogická prax 1 (ďalej len „PP 1“). Nakoľko v rámci FHV UNIZA pôsobím na katedre pedagogických štúdií ako metodik tohto typu praxe, rada by som sa jej v rámci môjho príspevku bližšie venovala. PP 1 sa realizuje pre študentov 2. ročníkov bakalárskeho stupňa štúdia v celkovom rozsahu 10 hodín a jej zámerom je im poskytnúť priestor na oboznámenie sa s obsahom a štruktúrou jednotlivých pedagogických dokumentov (triedna kniha, triedny výkaz, osobný spis dieťaťa, školský poriadok a i.), s legislatívnymi dokumentami v oblasti školstva, s vybavením škôl a organizáciou mimotriednej a mimoškolskej práce. PP1 prebieha v prostredí cvičnej školy, kde skupina študentov spolu s metodikom praxe prichádza vo vopred dohodnutom čase. V škole sa ich ujíma pridelený cvičný učiteľ, ktorý študentov a metodika praxe sprevádza budovou školy a oboznamuje ich s rôznorodou činnosťou, ktoré vykonáva. Následne cvičný učiteľ s využitím monologických a dialogických didaktických metód (výklad, diskusia, beseda i.) oboznamuje študentov s vyššie uvedenými zložkami praxe. Výstupom PP 1 sú denníky z pedagogických praxí, ktoré študenti vypracúvajú a následne odovzdávajú poverenému

Študenti absolvujúci PP 1 s metodičkou praxe (štvrtá sprava)

metodikovi praxe na ohodnotenie.

Prioritným zámerom FHV UNIZA je neustále zvyšovať štandard poskytovaného teoretického i praktického vzdelávania pre našich študentov. V rámci operačného programu Ľudské zdroje, ktorý je spolufinancovaný Európskym sociálnym fondom sme sa zapojili do výzvy OPLZ-PO1/2019/DOP/1.3.1-01 a bol nám schválený na obdobie od novembra 2020 do októbra 2023 projekt s názvom „Pedagogická prax ako determinujúci faktor adaptácie moderného učiteľa v kontexte vedomostnej spoločnosti.“ Predmetom výskumu je skvalitnenie odbornej prípravy našich študentov, budúcich učiteľov. V prípade záujmu o poskytnutie bližších informácií môžete navštíviť webovú stránku projektu <https://pedax.uniza.sk>, ktorá je priebežne aktualizovaná.

Elena Diechová, FHV
foto: autorka

Študentská vedecko-odborná súťaž na FEIT

Fakulta elektrotechniky a informačných technológií UNIZA organizovala v mesiacoch marec a apríl 2021 Študentskú vedecko-odbornú súťaž (ŠVOS) v týchto oblastiach výskumu:

elektrotechnika, mechatronika, autotronika, výkonová elektronika a elektroenergetika, informatické vedy, automatizácia a informačno-komunikačné technológie, biomedicínske inžinierstvo, elektrotechnológie a materiály.

Súťaž bola organizovaná online prostredníctvom MS Teams 11. 3. 2021 samostatne pre doktorandský stupeň štúdia a 8. 4. 2021 spoločne pre bakalársky a inžiniersky stupeň štúdia v uvedených oblastiach výskumu. Vzhľadom na počet prihlásených študentov boli oblasti výskumu v jednotlivých stupňoch štúdia spojené do jednej sekcie. Počas súťaže bolo prezentovaných celkovo 20 prác študentov, z toho 5 prác študentov bakalárskeho stupňa štúdia, 3 práce študentov inžinierskeho a 12 prác študentov doktorandského stupňa štúdia. Súťažiaci všetkých stupňov štúdia prezentovali svoje práce formou online.

Okrem diplomu za obsadenie prvých 3 miest bola dekanom FEIT, prof. Ing. Pavlom Špánikom, PhD., udelená víťazom aj finančná odmena. Ostatným súťažiacim boli odoslané osvedčenia o účasti na ŠVOS.

Špeciálna cena dekana FEIT bola udelená skupine študentov 1. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia Filipovi Priechinskému, Františkovi Oboňovi a Danielovi Michalkovi v oblasti výskumu elektrotechnika za ich tímo-

vú prácu, aktivitu a entuziazmus, s ktorým pristupovali k riešeniu problematiky. Aj keď sa prvotný cieľ nepodarilo úplne naplniť, keďže sa objavili pri realizácii práce menšie technické problémy, už dnes študenti rozmýšľajú nad ďalšou témou, pričom by veľmi radi spolupracovali aj s ďalšími študentami ostatných fakúlt UNIZA.

V bakalárskom a inžinierskom stupni štúdia sa umiestnili na prvých troch miestach títo študenti:

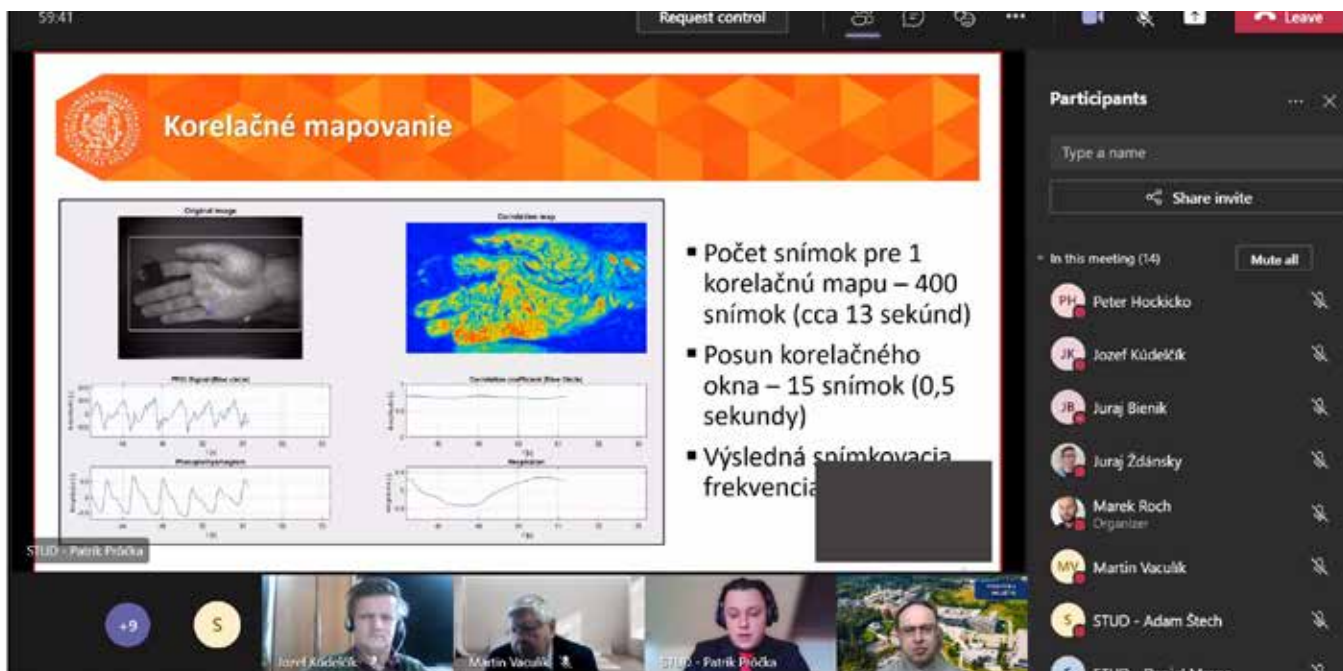
1. miesto: Daniel MRENA – za prácu Pracovisko interferenčnej litografie na vytváranie dvojrozmerných difrakčných štruktúr v oblasti výskumu elektrotechnológie a materiály.
2. miesto: Juraj KEKELÁK – za prácu Digitálne dvojča elektronickej vačky pre aplikácie presného polohovania v oblasti výskumu

automatizácia a informačno-komunikačné technológie.

3. miesto: Jakub KUBÍČEK – za prácu Bezkontaktné monitorovanie srdcovej činnosti počas športovej aktivity v oblasti výskumu biomedicínske inžinierstvo.

V doktorandskom stupni štúdia boli ocenení:

1. miesto: Ing. Patrik MIČEK – za prácu Nanostructures and nanoarrays for plasmonic and solar applications v oblasti výskumu elektrotechnológie a materiály.
2. miesto: Ing. Boris CUCOR – za prácu Systém pre monitorovanie včelích úlov v oblasti výskumu elektrotechnika.
3. miesto: Ing. Michal VIDLÁK – za prácu Non-model based sensorless speed control of brushed DC motor with the extraction of the rotor speed from the measured motor

current v oblasti výskumu elektrotechnika. Aj keď sa tento ročník konal online, veríme, že v budúcnosti sa viacerí študenti FEIT zapoja do súťaže a budú prezentovať výsledky svojho štúdia a práce na fakulte.

System pre monitorovanie včelích úľov

Osobitnú pozornosť v rámci tohtoročnej ŠVOS venujeme práci Ing. Borisa Cucora. Navrhol inteligentný bezúdržbový systém, ktorý je schopný asistovať používateľovi pri práci so včelstvom, čím pomáha vytvárať ideálne podmienky pre život včelstva. Systém pravidelne monitoruje teplotu, vlhkosť a atmosférický tlak vo včelom úli, rovnako aj hmotnosť samotného úľa.

Monitorovaním teploty úľa vieme zistiť stav plodu včelstva a prípravy na rojenie. Monitorovaním tlaku sa dá predikovať aktivita včelstva. Monitorovaním hmotnosti vieme analyzovať, koľko zásob majú včely a ako

rýchlo ich konzumujú a samotnú hmotnosť nektáru.

Namerané dáta sú odosielané na vzdialený server prostredníctvom rádiového rozhrania GSM s rozšírením GPRS. Tieto dáta sú používateľovi vizualizované v grafoch prostredníctvom moderného jednoduchého rozhrania. Systém ponúka množstvo užitočných funkcií, ako napríklad inteligentné hlásenia poklesu hmotnosti včelieho úľa alebo bezpečnostné hlásenia prostredníctvom notifikačných správ SMS.

Výhodou tohto zariadenia je jeho nepretržitá bezúdržbová prevádzka vďaka hybridnému systému napájania. S použitým zabezpečovacím systémom v produkte sa používateľ nemusí obávať krádeže úľa, alebo samotného monitorovacieho systému.

Vďaka použitej modernej technológii si používateľ vie všetky namerané dáta graficky vizualizovať aj na mobilných zariadeniach

prostredníctvom internetu cez jednoduché používateľské rozhranie.

Zariadenie je už asi rok zakonštruované a využívané v praxi.

Ing. Boris Cucor, ktorý sa nedávno zúčastnil aj medzinárodnej študentskej vedeckej odbornej činnosti v Košiciach, odporúča zapojiť sa do reprezentácie univerzity aj ostatným študentom: „Pri realizácii mojej súťažnej práce som využil vedomosti a zručnosti hlavne z oblasti elektroniky, mikrokontrolérov a ich programovania, rádiotechniky, prevádzky telekomunikácií a v neposlednom rade aj strojárskych výroby. Za užitočné odborné rady a podporu môjho projektu chcem poďakovať môjmu konzultantovi Dr. Machajovi. Počas fakultnej súťaže som si pozorne vypočul a prezrel aj práce ďalších súťažiacich, ktoré odborná komisia posudzovala. A to ma tiež obohatilo o ďalšie vedomosti. Odborné názory komisie alebo zúčastnenej verejnosti môžu súťažiacich posunúť vpred v ďalšom rozvíjaní svojich projektov, napríklad pri budúcim skvalitňovaní existujúcich funkcií a rozširovaní ďalšími funkciami, zvyšovaní spoľahlivosti, životnosti, bezpečnosti svojich prototypov a pod. Možno sa časom niektoré realizácie stanú „start-upmi“ a uspejú aj na trhu. Odporúčam aj ostatným študentom zapájať sa do takýchto súťaží. Ponúka sa im možnosť svoje schopnosti nielen porovnať, ale aj preukázať odbornej verejnosti.“

Katarína Brodňanová,
Peter Hockicko, FEIT UNIZA

Naša univerzita patrí do Združenia V7, ktoré združuje sedem technicky zameraných výskumných a technických univerzít Slovenskej republiky.

Naša otázka preto znie: „Čo Vám v ostatných dňoch priniesli technológie a výskum, ktorému sa venujete na našej univerzite? Aký je Váš osobný zážitok alebo fascinácia z nich?“

Po ukončení doktorandského štúdia v roku 2014 som sa stala členom Katedry ekonomiky na Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov UNIZA. V rovnakom roku sa na našej katedre pod vedením profesora Klieštika začal riešiť APVV projekt zameraný na predikciu finančného zdravia slovenských podnikov.

Skutočnosť, že zlyhanie podnikov môže mať rozmanitú formu, rôzne prejavy, následky a dôsledky, vypovedá o dôležitosti tieto hroziace problémy včasne identifikovať. A práve tu vznikol priestor pre aplikáciu nových výskumných techník či štatistických metód, využitie nielen tradičných, ale aj moderných algoritmov učenia (strojové učenie, neuronové siete). Praktickým výstupom projektu bolo vytvorenie niekoľkých modelov predikcie finančného zdravia podnikov, pričom išlo o modely vytvorené využitím dvoch matematicko-štatistických metód (viacrozmernej diskriminačnej analýzy a logistickej regresie) a dané modely boli vytvorené nielen v podmienkach Slovenskej republiky, ale taktiež v podmienkach tranzitívnych ekonomík. Prínosy tak možno hľadať nielen v podnikovej praxi, ale aj v akademickej rovine, nakoľko náš vedecký článok „Bankruptcy Prevention: New Effort to Reflect on Legal and Social Changes (Klieštik, T., Mišánková, M., Valášková, K. & Švábová, L.) bol už päťkrát ocenený databázou Web of Science prestížnym ukazovateľom vedeckej excelentnosti Highly Cited Papers, čo znamená, že táto publikácia sa radí medzi 1 % najvýznamnejších publikácií v sociálnych vedných disciplínach na svete.

V nadväznosti na bohaté výstupy tohto projektu, ktorý bol simultánne dopĺňaný aj riešením VEGA projektov, sa od roku 2017 sústreďuje výskum nášho riešiteľského tímu na ďalšiu kľúčovú oblasť podnikovej praxi, ktorou je riadenie ziskov (earnings management). Práve dvojnásobnosť a rozporuplnosť fenoménu riadenia ziskov robí túto problematiku tak spornou a diskutovanou. Z dôvodu neexistencie konsenzu v chápaní riadenia ziskov je nevyhnutné vytvoriť systematický prehľad jeho špecifik a prispieť tak k objasneniu rôznych uhlov pohľadu na túto tému. A hoci ide o fenomén v slovenských podmienkach ešte nepreskúmaný, už prvé naše výsledky svedčia o úspechu, nakoľko výstupy skúmania sú publikované vo významných európskych impaktovaných časopisoch.

Je mi naozaj ctou byť súčasťou našej univerzity, ktorá podporuje vedecký výskum, vývoj a inovácie ako i ďalšiu tvorivú činnosť pre kvalitu vysokoškolského vzdelávania v odbornej i laickej verejnosti a ich dôležitosť pre hospodársky, sociálny a kultúrny rozvoj spoločnosti.

doc. Ing. Katarína Valášková, PhD., FPEDAS

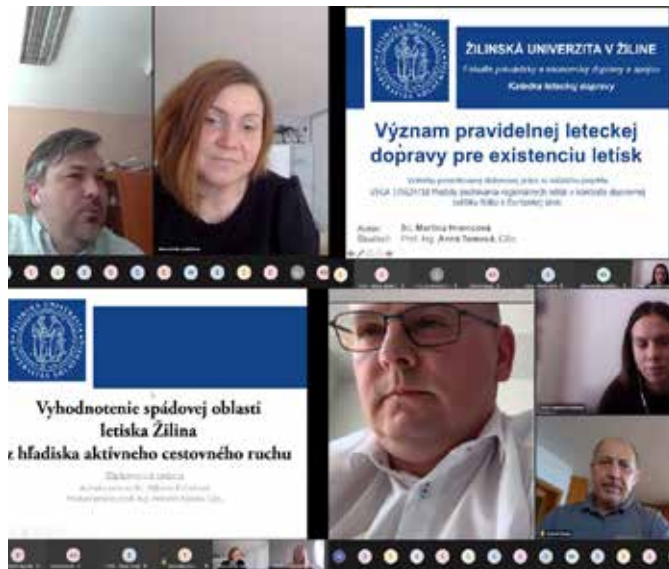

Oblasť vedy a techniky sa v dnešnej dobe vyvíja neuveriteľným tempom a prináša stále nové a nové poznatky, čo kladie stále vyššie požiadavky aj na objem znalostí, ktorými musíme my ako vedeckovýskumní a rovnako aj pedagogickí pracovníci disponovať. Avšak často to nie sú len poznatky v úzkej oblasti, v ktorej človek pred niekoľkými rokmi vyštudoval. Svoju vedeckovýskumnú činnosť na Katedre dopravnej a manipulačnej techniky SJF UNIZA orientujem na hľadanie a rozvíjanie inovatívnych technických riešení v konštrukcii kolajových vozidiel a cestných vozidiel s cieľom zlepšiť ich jazdné vlastnosti vzhľadom na bezpečnosť jazdy a pohodlie jazdy. Na analýzu správnosti navrhnutých riešení, ich funkčnosti, ako aj na ich ďalšiu optimalizáciu využívam najmodernejšie simulačné nástroje, v ktorých vytváram virtuálne modely vozidiel. Dosiahnuté výsledky ako aj postupy najmodernejších metód v tejto oblasti sa snažím implementovať do výučby odborných predmetov. Ak chceme pracovať úspešne a s výsledkami na vysokej úrovni, musíme nadobúdať znalosti aj z iných odborov a disciplín. Čím dlhšie, aktívnejšie a hlbšie sa človek venuje skúmaniu jednotlivých problémov, tým viac si uvedomuje, aká je oblasť vedy a techniky fascinujúca. Prináša nám nové možnosti, ktoré boli pre nás iba pred pár rokmi takmer utópiou. Napríklad vývoj systémov komunikácie umožňujúcich aplikáciu prvkov umelej inteligencie do oblastí dopravy a konštrukcii vozidiel, nové inteligentné materiály a veľa ďalších sú len dôkazom našej snahy a túžby po odbremení človeka od namáhavých, náročných, ale často aj nudných činností, ako aj našej snahy prekonať samých seba. Avšak, podľa môjho názoru, pri výskume a vývoji nových inteligentných technológií a ich aplikácii do reálneho života musíme vždy pamätať na filozofiu, že „človek má zostať pánom nad technikou“.

Ing. Ján Dižo, PhD.

Workshop „Stratégie rozvoja regionálnych letísk“

Napriek súčasnej pandemickej situácii sa dňa 26. marca 2021 prostredníctvom aplikácie MS Teams v online priestore Žilinskej univerzity v Žiline, Katedry leteckej dopravy uskutočnil workshop „Stratégie rozvoja regionálnych letísk“, kde boli prezentované výsledky projektu VEGA 1/0624/18 Modely podnikania regionálnych letísk v kontexte dopravnej politiky štátu a Európskej únie za účasti manažmentu letísk, reprezentantov leteckých spoločností, štátnej správy a študentov. 16 vedeckých príspevkov poukazovalo

na súčasnú situáciu v civilnom letectve, stav regionálnych letísk v kontexte legislatívy EÚ a dopravnej politiky jednotlivých štátov, ale aj dopadov pandémie COVID-19 na tento sektor. Výstupy tohto workshopu ako aj projektu môžu slúžiť aj manažmentom letísk na zefektívnenie komunikácie a uľahčenie pozície pri rokovaniach, ktoré sa týkajú preukázateľnosti potreby podpory regionálnych letísk a ich relevantných pozitívnych dopadov na hospodárstvo SR a rozvoj cestovného ruchu v SR. Výsledky by mali byť súčasťou chýbajúceho komplexného strategického plánu rozvoja civilného letectva v SR a sú nutné pre zásadnú zmenu postoja k leteckej politike SR. Výsledky výskumu sú zároveň využiteľné vo vzdelávaní - inovácia predmetov letecké právne normy a ekonomika leteckých podnikov 1. Zmena biznis modelu regionálnych letísk v SR môže byť kritickým faktorom pre exploataciu potenciálu aktívneho cestovného ruchu s následnými celospoločenskými dosahmi pre rozvoj ekonomiky SR, čo bude mimoriadne aktuálne po prekonaní krízy vyvolanej pandemiou COVID-19, ktorá je najhlbšia akú kedy civilné letectvo zažilo a odstránenie jej následkov s vysokou pravdepodobnosťou spôsobí aj štrukturálne zmeny na trhu leteckej dopravy ako takej.

Alena Novák Sedláčková, Matúš Materna, FPEDAS
foto: autori

International week UNIZA

Druhý marcový týždeň sa uskutočnil online International week UNIZA. V spolupráci s Karlovou univerzitou v Prahe sa zároveň konal seminár na tému súčasné výzvy vo virtuálnych mobilitách. Hlavným zámerom bola výmena skúsenosti a získanie nových nápadov na riešenie aktuálnych problémov spojených s pandemiou COVID-19 pri medzinárodných výmenách. International week UNIZA sa uskutočnil virtuálne, diskutovalo 60 účastníkov z 13 krajín. Medzinárodné webináre boli veľmi aktuálne a inšpiratívne.

Najväčšie zastúpenie bolo z Českej republiky, Poľska a Chorvátska. Možnosť virtuálnej mobility využilo 28 účastníkov. Program bol rozdelený do 3 dní, pričom každý deň sa venoval inej zaujímavej téme. Prvý deň bol venovaný individuálnej diskusii. Druhý deň sa diskutovalo na tému Aspekty, ktoré ovplyvňujú kvalitu vzdelávania v čase Covid-19 v rámci medzinárodných výmen. Prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD., eMBA predstavil Žilinskú univerzitu v Žiline a aktuálnu situáciu v Erasmus+ mobilitách v porovnaní s rokom 2019. Diskutovalo sa o tom, ako zvýšiť záujem o virtuálnu mobilitu, kde je priestor pre zlepšenie a ďalší rozvoj medzinárodnej spolupráce so zahraničnými univerzitami, čo boli a sú najväčšie prekážky medzinárodných výmen počas pandémie. Svoj pohľad na situáciu vyjadril aj predstaviteľ z radu študentov UNIZA. Tretí deň sa v spolupráci s Karlovou univerzitou v Prahe uskutočnila virtuálna diskusia za okrúhlym stolom na tému Súčasné výzvy vo virtuálnych mobilitách v rámci Covid-19 pandémie. Témou diskusie bol krízový manažment, riešenie, predvídanie a príprava na krízové situácie. Karlova univerzita zdieľala skúsenosti, ktoré musela riešiť počas pandémie so študentmi medzinárodnej výmeny - odchádzajúcimi a aj prichádzajúcimi.

International week UNIZA je súčasťou Erasmus+, ktorý je ako živý organizmus, prirodzene sa vyvíja, rovnako ako doba, v ktorej žijeme. Všetci sme sa celkom rozumne prispôbili dynamike zmien, aj keď sme sa s tým nezmierili. Sme však pripravení pokračovať v mobilite aj naďalej. Možnosti virtuálneho prostredia sú neobmedzené a majú i veľa výhod. Výsledkom i tohto medzinárodného týždňa je získanie nových skúsenosti a nových spoluprác.

Adriana Valentovičová

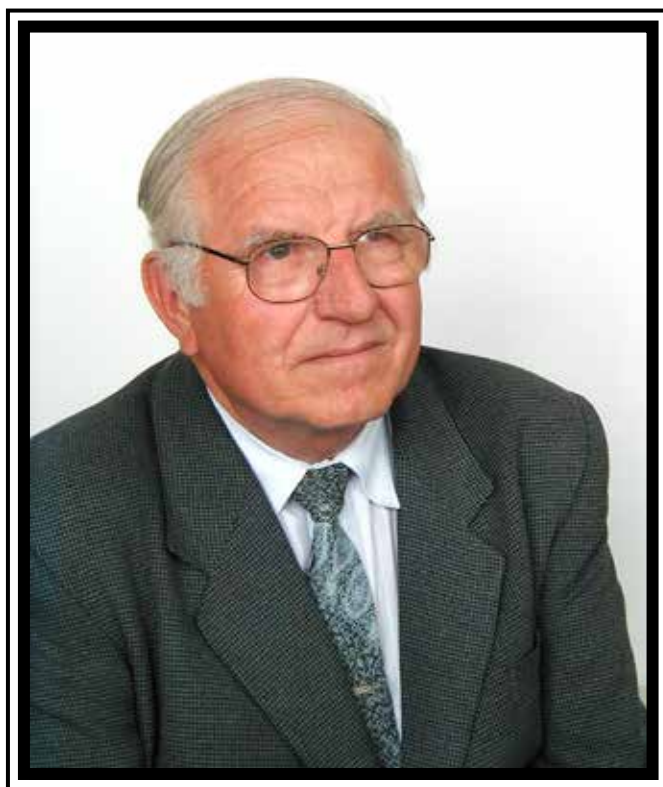
Na profesora Ladislava Málíka

Zomrel pán prof. Ing. Ladislav Málík, PhD. Patril ku generácii vysokoškolských učiteľov, ktorá vychovala veľa slovenských, ale aj českých odborníkov v oblasti strojárstva. Narodil sa pred 83 rokmi na Orave.

Vysokoškolské štúdium absolvoval a inžiniersky titul získal na Strojníckej fakulte Vysokej školy technickej v Košiciach. Po ukončení vysokoškolského štúdia pracoval vo Výskumnom ústave tvárniacich strojov a technológie tvárnenia v Brne, kde pracoval v oddelení konštrukcie a výskumu tvárniacich postupových automatov najskôr ako konštruktér a neskôr ako výskumný pracovník. Od roku 1964 pracoval vo Výskumno-vývojovom ústave ZŤS n. p. Martin v konštrukcii prevodov ako samostatný konštruktér.

Na VŠDS v Žiline nastúpil v roku 1966 a ostal jej verný až do odchodu do dôchodku. Začínal tu pôsobiť ako odborný asistent na katedre mechanizácie. Postupne viedol výučbu predmetov: technické kreslenie a základy strojnictva, časti a mechanizmy strojov, stavba prevodov motorových pásových vozidiel a mechanické a hydraulické prevody. Kandidátsku dizertačnú prácu obhájil v roku 1977 a v roku 1979 obhájil habilitačnú prácu. Za profesora bol po inauguračnom konaní na jeho alma mater, na Technickej univerzite v Košiciach na Strojníckej fakulte, vymenovaný v roku 1992. V období od roku 1981 do roku 1994 bol vedúcim katedry mechaniky a časti strojov. Prof. Málík presadzoval spojenie teoretickej a praktickej stránky výskumu a výučby a aktívne sa zapojil do budovania laboratórií. Táto jeho činnosť sa ešte zintenzívnila po založení „Združeného pracoviska prevodov a spaľovacích motorov“ medzi VŠDS Žilina a ZŤS Výskumno-vývojovým ústavom Martin. V rámci činnosti združeného pracoviska sa riešila problematika vývoja a skúšok automatických traktorových prevodoviek typu 4PR160 a 3HPR75, ktoré sa používali v traktoroch Zetor.

Od roku 1980 bol školiteľom vo vednom odbore 23-09-9. Vo vednom odbore časti a mechanizmy strojov vychoval mnoho odborníkov najmä v oblasti prevodov, pohonných systémov a nástupcov v pokračovaní jeho vedeckej školy v tejto oblasti. Podieľal sa na vypracovaní viacerých skript, vysokoškolských učebníc a monografií z oblasti časti strojov a prevodov najmä so zameraním na prevody ozubenými kolesami, planétové prevody, kombinované hydromechanické prevody a variátory. Po roku 1989 sa ako vedúci katedry časti a mechanizmy strojov podieľal na garantovaní študijného odboru a jeho intenzívnemu rozvoju. Naďalej úzko budoval obojstranne užitočné kontakty s praxou, najmä s novovzniknutými firmami zaoberajúcimi sa prevodovými systémami, pohonmi a konštrukciou mobilných strojov. Stál pri vzniku dlhodobej spolupráce medzi katedrou a spoločnosťou Transmisie a. s., pri vzniku množstva nových produktov. Bola to spolupráca pri vývoji pohonnej sústavy špeciálneho vozidla Aligátor, ktorého časť vývoja bola úzko spojená s katedrou časti a mechanizmov strojov, ako aj prevodového systému T72 M3 a T 100A. Prof. Málík sa významne podieľal na vzniku spolupráce so Skúšobným ústavom dopravnej a stavebnej, s ktorým bolo v priestoroch laboratórií Strojníckej fakulty UNIZA vytvorené spoločné certifikačné pracovisko uznávané odbornou spoločnosťou aj na medzinárodnej úrovni. Významnou bola jeho poradenská činnosť v oblasti vývoja a výskumu planétových prevodoviek. Svojím prístupom k práci, svedomitosťou, vytrvalosťou a schopnosťou viesť mladších k poznaniu nového bol tak dlhodobo príkladom pre ostatných kolegov.

Profesor Málík bol významnou osobnosťou na dynamicky sa rozvíjajúcej katedre, ktorá bola odborne zameraná na oblasť konštruovania strojov a komponentov strojov, s hlavným zameraním na mechanické a hydromechanické prevody a ložiská. Podporoval nové trendy a digitalizáciu konštruovania a ako vedúci katedry podporoval v rovnakej miere mladších aj starších kolegov a kolegyne. Mal zmysel pre spravodlivosť a vedel pochopiť starosti, ktoré prinášal bežný život a podľa možností ich pomáhal citlivo riešiť. Nevytváral a nehladal konflikty, ale hľadal porozumenie. V pamäti ostanú osobné rozhovory nielen na pôde pracoviska, ale aj na nepracovných, priateľských, kolektívnych stretnutiach.

Bol dlhodobým odborným garantom a organizátorom domácich aj medzinárodných konferencií zameraných na vyššie uvedené oblasti. Patril k osobnostiam, s ktorými sa radi stretávali jeho profesionálni kolegovia z technickej praxe aj akademickej sféry, kde sa podnetne rozprávali a hľadali riešenia technických aj pedagogických problémov a výziev. Mnohé z nich nachádzali uplatnenie vo vzdelávacej a výskumnej činnosti katedier časti strojov v celom Československu a aj neskôr po vzniku samostatnej Slovenskej a Českej republiky.

Aj po odchode na zaslúžený dôchodok ešte dlhé roky aktívne pôsobil na katedre ako člen štátnicových skúšobných komisií, oponent doktorských dizertačných prác a neformálny mentor pre mladších spolupracovníkov.

V osobe pána prof. Ladislava Málíka odišla časť živej histórie katedry a nám ostali spomienky na spolu prežitú dni.

Spolupracovníci katedry konštruovania a časti strojov

Informácie zo zasadnutia Akademického senátu Žilinskej univerzity v Žiline

Dňa 22. 02. 2021 sa uskutočnilo 7. zasadnutie AS UNIZA. Online rokovanie otvoril a viedol predseda AS UNIZA doc. Ing. Norbert Adamko, PhD. Po schválení návrhu programu rokovania predložil predseda AS UNIZA návrh na schválenie členov stálych poradných pracovných komisií AS UNIZA. Legislatívnu komisiu bolo potrebné doplniť 1 členom študentskej časti AS UNIZA - návrh: Katarína Cáderová (FPEDAS) a 1 členom zamestnaneckej časti AS UNIZA z FHV. Hospodársku, Kontrolnú a Pedagogickú komisiu bolo potrebné doplniť 1 členom študentskej časti AS UNIZA - návrhy: HK - Ing. Marián Šotek (FRI), KK - Ing. Miroslav Jančula (SvF), PK - Ing. Mária Polačiková (SjF). Všetci navrhovaní kandidáti súhlasili s členstvom v príslušných komisiách. AS UNIZA v tajnom hlasovaní návrhy schválil.

V ďalšom bode programu rektor UNIZA prof. Ing. Jozef Jandačka, PhD. predložil návrh na schválenie dvoch členov Správnej rady UNIZA, ktorých navrhuje na vymenovanie rektor UNIZA. Informoval, že dvom členom Správnej rady UNIZA Ing. Milanovi Chúpekovi, PhD. a Ing. Jozefovi Antošíkovi končí mandát dňa 23. 4. 2021. Rektor UNIZA predložil AS UNIZA návrh na ich schválenie pokračovať aj v ďalšom funkčnom období v Správnej rade UNIZA. AS UNIZA v tajnom hlasovaní schválil návrh rektora na člena správnej rady, ktorým je: Ing. Milan Chúpek, PhD. AS UNIZA v tajnom hlasovaní neschválil návrh rektora na člena správnej rady, ktorým je: Ing. Jozef Antošík. V ďalšom bode programu rektor UNIZA predložil návrh Dlhodobého zámeru Žilinskej univerzity v Žiline na roky 2021 - 2027. V úvode objasnil hlavné dôvody vypracovania Dlhodobého zámeru na roky 2021 - 2027. Následne prorektor pre medzinárodné vzťahy a marketing prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD. priblížil jednotlivé etapy a proces kreovania dlhodobého zámeru. V krátkosti objasnil jednotlivé časti dlhodobého zámeru. Každá oblasť má stanovené ciele, aktivity v strategických oblastiach a indikátory, ktoré sa budú sledovať. Predseda Hospodárskej komisie prof. Ing. Tomáš Klieštík, PhD. uviedol, že z 8 členov komisie, ktorí sa zúčastnili zasadnutia komisie, 6 hlasovali za návrh a 2 členovia boli proti. Následne sa pýtal na vyhodnotenia plnenia dlhodobého zámeru na obdobie 2014 - 2020; ďalšia otázka smerovala k tomu, či by dlhodobý zámer nemal byť koncipovaný na základe zámerov jednotlivých fakúlt. Ďalšie pripomienky komisie sa týkali počtu investičných zámerov, nahodnotenia zámeru, ekonomickej návratnosti napr. modernizácie atletickej dráhy. Predseda Kontrolnej komisie Ing. Pavol Podhora, PhD. uviedol, že členovia komisie sa zhodli, že súčasťou predkladaného dlhodobého zámeru by v budúcnosti mohli byť stanoviská Kolégia rektora a Vedeckej rady UNIZA. V závere konštatoval, že Kontrolná komisia odporúča predložený návrh na prijatie. Predseda Pedagogickej komisie prof. Dr. Ing. Martin Decký uviedol, že k danému materiálu neboli vznesené pripomienky a komisia materiál odporúča na schválenie. Doc. Ing. JUDr. Alena Novák Sedláčková, PhD. vyzdvihla potrebu modernizácie športových priestorov, nakoľko študenti vyhľadávajú univerzity aj podľa aktivít, ktoré majú k dispozícii. Následne rektor UNIZA reagoval na pripomienky Hospodárskej komisie. Prorektor pre medzinárodné vzťahy a marketing doplnil odôvodnenie, prečo sa v závere textu dlhodobého zámeru neuvádza stanovisko Vedeckej rady UNIZA. V súvislosti s pripravenosťou na budúce výzvy prorektor pre rozvoj prof. Ing. Josef Vičan, CSc. zdôraznil potrebu pripravenosti projektových dokumentácií.

Dodal, že sa postupuje v zmysle schválených aktivít. Otázku predsedu AS UNIZA týkajúcu sa nejasnosti očakávaného smerovania niektorých indikátorov a ich sledovania zodpovedali rektor UNIZA, prorektor pre vzdelávanie doc. Ing. Vladimír Konečný, PhD. a prorektor pre informačné systémy prof. Ing. Karol Matiaško, PhD. Po ukončení diskusie AS UNIZA návrh schválil.

AS UNIZA ďalej rokoval o návrhu Dodatku č. 15 k Smernici č. 149 – Organizačný poriadok UNIZA, ktorý predložil rektor UNIZA. Tento návrh pozostával z dvoch častí: A. návrh na zmenu organizačnej štruktúry UVP UNIZA, B. návrh na zmenu v organizácii riadenia celouniverzitnej vedy a výskumu v podmienkach UNIZA. V úvode návrhu na zmenu organizačnej štruktúry UVP UNIZA rektor UNIZA informoval, že Ing. Katarína Záborská, PhD., ktorá je poverená riadením UVP, požiadala o zmenu organizačnej štruktúry UVP UNIZA z dôvodu potreby voľných pracovných miest pre realizáciu dvoch vedeckovýskumných projektov. Ide o vytvorenie pracovných miest na Divízii výskumu informačno-komunikačných technológií a na Divízii výskumu progresívnych materiálov a technológií. Predseda Hospodárskej komisie prof. Ing. Tomáš Klieštík, PhD. uviedol, že všetkých 8 členov komisie, ktorí sa zúčastnili zasadnutia komisie, hlasovalo za prijatie tohto návrhu. Komisia nemala žiadne pripomienky ani otázky. Predsedníčka Legislatívnej komisie doc. Ing. JUDr. Alena Novák Sedláčková, PhD. uviedla, že komisia mala k Dodatku č. 15 pripomienky formálneho charakteru. Zo 6 členov komisie, ktorí sa zúčastnili zasadnutia komisie, 5 hlasovali za návrh a 1 člen sa zdržal hlasovania. Ďalej dodala, že komisia navrhla predkladateľom materiálov č. 4 a č. 5 spojenie týchto dvoch bodov do jedného bodu rokovania s ohľadom na fakt, že výstupom je jeden návrh Dodatku č. 15 k Smernici č. 149 Organizačný poriadok UNIZA, aj keď následné hlasovanie bolo o každej časti samostatne. Spojenie bodov sa realizovalo. Legislatívna komisia nemala ďalšie pripomienky. Návrh na zmenu v organizácii riadenia celouniverzitnej vedy a výskumu v podmienkach UNIZA predstavil a odôvodnil rektor UNIZA. Ide o vytvorenie 1 pracovného miesta „koordinátor vedy a výskumu UNIZA“ v priamej riadiacej pôsobnosti rektora. Predseda Hospodárskej komisie uviedol, že komisia nezaujala stanovisko k tomuto bodu rokovania a žiada podrobnejšie vysvetlenie materiálu. Predsedníčka Legislatívnej komisie uviedla, že okrem pripomienok formálneho charakteru mali pripomienku pre predkladateľa: zváženie, či by koordinátor pre vedu a výskum nemal byť metodicky riadený aj prorektorom pre vedu a výskum. Na pripomienku reagovali rektor UNIZA a prorektor pre vedu a výskum prof. Ing. Pavol Rafajdus, PhD. Ďalej predseda AS UNIZA poukázal na fakt, že na univerzite je vytvorené miesto na koordináciu vedy a výskumu, ktorým je miesto prorektora. Navrhované zmeny narúšajú štruktúru riadenia definovanú štatútom UNIZA. Ďalej sa opýtal na pôsobnosť nového koordinátora vzhľadom na výskum, ktorý prebieha na fakultách a vzájomnú koordináciu výskumu na fakultách a ďalších súčastiach. Rektor UNIZA odpovedal, že tento výskum ostáva v priamej línii riadenia prorektorom pre vedu a výskum. Ďalej sa vyjadril k financovaniu tohto pracovného miesta ako aj k tomu, akým spôsobom bude miesto obsadené. AS UNIZA oba návrhy, ako aj návrh Dodatku č. 15 ako celok schválil.

V bode Rôzne predseda AS UNIZA informoval, že študentská časť AS UNIZA navrhla Paulu Höhrovú na vymenovanie za člena Rady kva-

lity UNIZA. Otázku doc. Ing. Daniela Káčika, PhD. ohľadne použitia certifikačných autorít zodpovedal prorektor pre informačné systémy prof. Ing. Karol Matiaško, PhD. V závere rektor UNIZA poďakoval za spoluprácu. Predseda AS UNIZA poďakoval za účasť a aktívnu spoluprácu a zasadnutie ukončil.

Dňa 29. 03. 2021 sa uskutočnilo 8. zasadnutie AS UNIZA. Online rokovanie otvoril a viedol predseda AS UNIZA doc. Ing. Norbert Adamko, PhD. Po schválení návrhu programu sa pristúpilo k pre-rokovaniu vyhlásenia Akademického senátu UNIZA k pripravovanému návrhu novely zákona o vysokých školách a k Plánu obnovy a odolnosti SR. Návrh predložil predseda AS UNIZA. V úvode poďakoval všetkým, ktorí sa zúčastnili na príprave tohto materiálu. Následne otvoril diskusiu. V úvode RNDr. Hynek Bachratý, PhD. požiadal rektora UNIZA prof. Ing. Jozefa Jandačku, PhD. ako zástupcu UNIZA v Slovenskej rektorskej konferencii a doc. Ing. Romana Jarinu, PhD. ako zástupcu UNIZA v Rade vysokých škôl SR o informáciu o priebehu rokovaní k novele zákona o vysokých školách a k Plánu obnovy a odolnosti SR. Za Študentskú radu vysokých škôl informoval predseda študentskej časti AS UNIZA Ing. Miroslav Jančula, ktorý uviedol, že prebehla národná študentská konzultácia, kde sa študenti vyjadrili k návrhu novely zákona o VŠ. AS UNIZA hlasoval o prijatí vyhlásenia v upravenom znení (v rámci diskusie došlo k úprave dokumentu vyhlásenia). AS UNIZA schválil vyhlásenie Akademického senátu UNIZA k pripravovanému návrhu novely zákona o vysokých školách a k Plánu obnovy a odolnosti SR v tomto znení:

Vyhlásenie Akademického senátu Žilinskej univerzity v Žiline k pripravovanému návrhu novely zákona o vysokých školách a k Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky

Akademický senát Žilinskej univerzity v Žiline ako reprezentant akademickej obce Žilinskej univerzity v Žiline víta reformné snahy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, s cieľom priniesť nový impulz do želaného skvalitnenia prostredia vysokoškolského vzdelávania, vedy, výskumu a umeleckej činnosti na Slovensku, no zásadne nesúhlasí so spôsobom, akým MŠVVŠ SR pristupuje k ich realizácii.

Každá zmena v tak významnom a rozsiahlom prvku verejného života, akým vysoké školy sú, sa musí realizovať s rešpektom voči všetkým dotknutým subjektom, po dôkladnej diskusii a na základe spoločne prijatých záverov. V opačnom prípade hrozí strata vzájomnej dôvery partnerov a dochádza ku spomaleniu implementácie nástrojov reformných plánov, s negatívnym efektom v podobe znižovania miery konkurencieschopnosti slovenských vysokých škôl a univerzít v medzinárodnom prostredí.

Na základe vnímania súčasného stavu a charakteru procesov spojených s prípravou novely zákona o vysokých školách vyjadruje Akademický senát Žilinskej univerzity v Žiline znepokojenie nad prístupom Ministerstva, školstva, vedy, výskumu a športu SR, zavádzajúcim prostredníctvom predložených materiálov prvky a znenia neakceptovateľné v akademickom prostredí. Legislatívne nástroje v podobe zvyšovania vplyvu orgánov verejnej moci nad akceptovateľnú úroveň a obmedzovanie kompetencií akademických samospráv, nielen potláčajú dlhodobu koncipovanú prvky demokratizácie akademických samospráv a prakticky deštruuju nástroje vlastnej zodpovednosti vysokých škôl a univerzít, ale taktiež vnášajú do reformných snáh zbytočné riziká novej frustrácie

a následnej apatie celej akademickej obce.

Akademický senát Žilinskej univerzity v Žiline zároveň vyjadruje znepokojenie nad znením, avšak najmä nad spôsobom koncipovania vybraných komponentov a cieľov prítomných v Pláne obnovy a odolnosti SR, ktorý vnímame ako jeden z najvýznamnejších strategických rozvojových plánov krajiny, s potenciálom formovať tvár vysokoškolského prostredia pre ďalšie generácie. Absencia otvorenej odbornej a celospoločenskej diskusie pri jeho tvorbe priamo prispieva k obavám o budúci stav vysokoškolského vzdelávania, vedy a výskumu v podmienkach Slovenskej republiky, a to najmä v kontexte opomenutia súčasných a budúcich potrieb v oblasti celkového fungovania a finančného riadenia vysokých škôl. Akademický senát Žilinskej univerzity v Žiline sa ohradzuje voči zavádzajúcim tvrdeniam uvedeným v Pláne obnovy a odolnosti SR, ktoré akademickú samosprávu a obzvlášť akademické senáty vysokých škôl a ich fakúlt stavajú do pozície hlavného vinníka súčasného stavu vysokého školstva.

Na základe vyššie uvedeného Akademický senát Žilinskej univerzity v Žiline vyhlasuje zásadný nesúhlas s pripravovaným návrhom novely zákona o vysokých školách a s Plánom obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, pričom naďalej pozorne sleduje diskusiu medzi zástupcami reprezentácií vysokých škôl a Ministerstvom, školstva, vedy, výskumu a športu SR. V prípade, ak aj naďalej budú mať predstavené zámery charakter potláčajúci akademické slobody a ignorujúci rozvojové potreby vysokoškolského prostredia pre ďalšie generácie, pristúpi Akademický senát Žilinskej univerzity v Žiline k razantnejším formám vyjadrenia nesúhlasu s aktuálnym dňom.

V ďalšom bode programu predseda AS UNIZA predložil návrh Dodatku č. 2 k Zasadám volieb do AS UNIZA. Aktuálna úprava Zásad volieb do AS UNIZA neumožňuje vykonanie volieb prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Hlavným zmyslom navrhovaného dodatku je zabezpečenie tejto možnosti. Ďalšou úpravou je doplnenie ustanovenia, ktoré definuje, akým spôsobom sa nakladá s členom, ktorý má pozastavené členstvo – považuje sa za neprítomného na zasadnutí. Ďalšia úprava sa týka ustanovení v súvislosti s neexistenciou predsedníctva senátu. Poslednou navrhovanou zmenou je úprava skratky ŽU na UNIZA. Predsedníčka Legislatívnej komisie doc. Ing. JUDr. Alena Novák Sedláčková, PhD. uviedla, že komisia mala k predloženému materiálu dve pripomienky, ktoré už boli zapracované a upravený návrh mali senátori k dispozícii. Po zapracovaní pripomienok odporúča Legislatívna komisia tento materiál na schválenie. AS UNIZA návrh schválil.

AS UNIZA ďalej rokoval o návrhu na schválenie člena Správnej rady UNIZA, ktorého navrhuje na vymenovanie rektor UNIZA. Rektor UNIZA uviedol, že predkladá nový návrh na člena Správnej rady UNIZA, nakoľko dňa 23. 4. 2021 končí mandát členovi Správnej rady Ing. Jozefovi Antošíkovi. Rektor UNIZA navrhol, aby miesto neho získal tento mandát Ing. Marián Stárek, technický námestník spoločnosti Schaeffler Kysuce, spol. s r. o. AS UNIZA v tajnom hlasovaní schválil návrh rektora na člena Správnej rady UNIZA, ktorým je: Ing. Marián Stárek.

Ďalej rektor UNIZA predložil návrh rozpočtu výnosov a nákladov Žilinskej univerzity v Žiline na rok 2021. V úvode rektor UNIZA priblížil základné východiská pre delenie rozpočtu. Tento rok na všetky univerzity na Slovensku prišiel znížený rozpočet. Oproti roku 2020 je rozpočet UNIZA nižší o 2,1 mil. €, čo predstavuje 5,22%. Pri výkových zložkách ide o pokles rozpočtu vo výške 1,3 mil. €, čo predstavuje 3,64%. Na celouniverzitných nákladoch sa podieľajú všetky výkonové zložky UNIZA rovnakým percentom (16,4%). Následne

bol rozpočet delený medzi fakulty v zmysle metodiky MŠVaŠ. Na-
kolko niektoré fakulty pri delení rozpočtu dopadli horšie, dohodlo
sa s niektorými dekanmi fakúlt a riaditeľmi súčastí na kompenzá-
ciách pre tieto fakulty. Rektor UNIZA zároveň poďakoval všetkým,
ktorí participovali na týchto kompenzáciách. Dodal, že rozpočet
bol prerokovaný s dekanmi, ktorí súhlasili s týmto návrhom roz-
počtu. Predseda Hospodárskej komisie prof. Ing. Tomáš Klieštik,
PhD. informoval, že komisia na svojom zasadnutí odsúhlasila ta-
kéto členenie rozpočtu. Predseda Kontrolnej komisie Ing. Pavol
Podhora, PhD. uviedol, že komisia mala niekoľko pripomienok:
Ing. Mičic upozornil na položku v dokumente 1b. Celouniverzitné
priority a náklady 2021 a na položku v dokumente 1d. Investičné
zábery 2021. Vysvetlenie k týmto položkám poskytol rektor UNIZA.
Ďalej dodal, že komisia navrhla, aby sa pred samotným hlasovaním
o rozpočte zrealizovalo hlasovanie o prijatí uznesenia týkajúceho
sa povinnosti komentárom zdôvodniť navýšenie položiek rozpočtu
v hodnote vyššej ako 10000,- EUR. Rektor UNIZA súhlasil s takýmto
návrhom uznesenia. V závere predseda Kontrolnej komisie uviedol,
že komisia odporúča predložený návrh na prijatie. Následne pred-
seda AS UNIZA otvoril diskusiu. V úvode sa prof. Dr. Ing. Martin Dec-
ký poďakoval donorujúcim dekanom fakúlt a riaditeľom prísluš-
ných centier. Následne predseda AS UNIZA požiadal rektora UNIZA
o stručné zdôvodnenie k navýšeným položkám rozpočtu. Rektor
UNIZA postupne komentoval navýšené položky, na ktoré sa pýta-
la Kontrolná komisia. Zdôvodnenie navýšenia doplnili aj prorektor
pre informačné systémy prof. Ing. Karol Matiaško, PhD., prorektor
pre medzinárodné vzťahy a marketing prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD.,
prorektor pre vzdelávanie doc. Ing. Vladimír Konečný, PhD. Ďalej
predseda AS UNIZA informoval, že bol oslovený listom od riaditeľa
VÚVB prof. RNDr. Mariána Janigu, CSc., v ktorom poukazuje na sku-
točnosť, že napriek tomu, že VÚVB považuje za jednu z najvýkon-
nejších súčastí (vo výkone pripadajúcom na jedného pracovníka), roz-
počet pre VÚVB klesol o 16,47 %, čo ohrozuje ďalšiu činnosť VÚVB.
K predmetnému sa vyjadril rektor UNIZA, ktorý uviedol, že všetky
zložky univerzity sa musia podieľať na spoločných nákladoch, no
prislúbiť ďalšiu diskusiu s riaditeľom VÚVB s cieľom nájsť riešenie
uvedenej situácie. Následne sa Ing. Jozef Paľo, PhD. poďakoval za
vysvetlenia jednotlivých navýšení a vysvetlil, prečo takéto komen-
táre požadujú. Zároveň sa pýtal na niekoľkonásobné zvýšenie po-
ložky „odstupné, odchodné“, otázku zodpovedala kvestorka UNIZA
Ing. Jana Gjašiková. Následne sa diskutovalo o grafe vyhodnotenia
podielu na dotácii pre jednotlivé súčasti univerzity, ktorý prezen-
toval predseda AS UNIZA. Rektor UNIZA ďalej zodpovedal otázku
predsedu AS ohľadom plánovaného uchádzania sa UNIZA o inves-
tičné prostriedky v rámci budúcich výziev ministerstva. Po ukonče-
ní diskusie nasledovalo hlasovanie o prijatí uznesenia, týkajúceho
sa povinnosti zdôvodniť navýšenia položiek rozpočtu, ktoré navrh-
la Kontrolná komisia. Pred samotným hlasovaním sa kvestorka
UNIZA informovala, či sa komentár týka len celouniverzitných po-
trieb alebo aj fakúlt. Predseda Kontrolnej komisie uviedol, že sa to
týka všetkých položiek, ktoré budú navýšené. AS UNIZA uznesenie
schválil. Následne AS UNIZA schválil návrh rozpočtu výnosov a ná-
kladov UNIZA na rok 2021.

Následne rektor UNIZA predložil návrh Dodatku č. 4 k Smernici č.
108 – Štipendijný poriadok. Informoval, že došlo k novelizácii zá-
kona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách v znení neskorších pred-
pisov (ďalej len „zákon o VŠ“), ktorým bol zákon o VŠ bol doplnený
o tehotenské štipendium. Predložený materiál obsahuje úpravu
Smernice č. 108 – Štipendijný poriadok o tehotenské štipendium.
K návrhu sa vyjadril prorektor pre vzdelávanie doc. Ing. Vladimír

Konečný, PhD., ktorý dodal, že časť zákona o VŠ, týkajúca sa teho-
tenského štipendia (§ 96b) nadobúda účinnosť 1. 4. 2021. Účelom je
sprocesovanie systému vyplácania takéhoto typu štipendia. Pred-
seda Pedagogickej komisie prof. Dr. Ing. Martin Decký uviedol, že
komisia odporúča materiál na schválenie. Predsedníčka Legislatív-
nej komisie doc. Ing. JUDr. Alena Novák Sedláčková, PhD. uviedla,
že komisia mala len jednu formálnu pripomienku. Dodala, že Le-
gislatívna komisia odporučila návrh na schválenie. AS UNIZA návrh
schválil.

V ďalšom bode programu dekan Sjf prof. Dr. Ing. Milan Sága pred-
ložil návrh Študijného poriadku Strojníckej fakulty UNIZA. V krát-
kosti odôvodnil zmeny v študijnom poriadku. Dodal, že išlo o malé
úpravy v študijnom poriadku. Poďakoval riaditeľovi ÚTV PaedDr.
Róbertovi Janikovskému, ktorý je členom Pedagogickej komisie
za pripomienku k formulácii týkajúcej sa študentov, ktorí repre-
zentujú – športovcov. Predseda Pedagogickej komisie prof. Dr. Ing.
Martin Decký uviedol, že komisia odporúča materiál na schválenie.
Predsedníčka Legislatívnej komisie doc. Ing. JUDr. Alena Novák
Sedláčková, PhD. uviedla, že pri tomto materiáli komisia rokovala
o forme predloženého návrhu, kedy zmeny nie zásadného rozsahu
neboli schvaľované formou dodatku, ale bolo navrhnuté schvále-
nie celého predpisu. Podrobnosti schválenia tohto predpisu v AS
Sjf dňa 22. 2. 2021 vysvetlila komisii členka Legislatívnej komisie
prof. Ing. Nadežda Čuboňová, PhD. a následne komisia nemala pri-
pomienky a odporučila materiál na schválenie. V následnej diskusii
predsedníčka Legislatívnej komisie upozornila, že v materiáli chýba
zrušujúce ustanovenie – je to formálna záležitosť. Dekan Sjf UNIZA
súhlasil s jeho doplnením. AS UNIZA návrh schválil.

AS UNIZA ďalej rokoval o Výpožičke historickej budovy „A“ spolu
s príslušnými nehnuteľnosťami z dôvodu jej obnovy v spolupráci
s CVTI SR, v rámci projektu „Podpora národného systému pre po-
pularizáciu výskumu a vývoja – PopVaT II“. Návrh predložil rektor
UNIZA prof. Ing. Jozef Jandačka, PhD., ktorý uviedol, že UNIZA je
vlastníkom historickej budovy „A“, ktorá sa nachádza v centre Žili-
ny. Budova má veľmi vhodnú polohu aj pre ďalšie aktivity univerzity.
Už niekoľko rokov sa univerzita snaží získať finančné prostriedky
na rekonštrukciu tejto budovy. Pri hľadaní riešeni na rekonštrukciu
historickej budovy máme možnosť spolupracovať s CVTI SR, v rámci
projektu Podpora národného systému pre popularizáciu výskumu
a vývoja – PopVaT II. Výsledkom riešenia projektu bude vytvorenie
„Centra vedy“ v Žiline. Čo sa týka podmienok rekonštrukcie budovy
„A“, je nutné, aby ho realizovalo CVTI SR, lebo je nositeľom reali-
zácie projektu, preto je potrebné vypožičať budovu „A“ CVTI SR.
V rámci realizácie tohto projektu dôjde k rekonštrukcii budovy „A“
a k zakúpeniu exponátov. Po dobe udržateľnosti nám bude budova
vrátená späť bez nárokov na refundácie nákladov na rekonštruk-
ciu. Prorektor pre medzinárodné vzťahy a marketing prof. Ing. Jozef
Ristvej, PhD. prostredníctvom prezentácie s vizualizáciami priblí-
žil vzhľad budovy, jej okolia i interiéru po rekonštrukcii. Prorektor
pre rozvoj prof. Ing. Josef Vičan, CSc. požiadal o podporu návrhu.
Konštatoval, že zo strany univerzity ako aj CVTI SR je záujem, aby
aktivita bola úspešná. Dodal, že nakoľko ide o národnú pamiatku,
musí byť konzultované s pamiatkovým úradom, do akej miery sa
môže zasahovať do budovy, musí byť zachovaný ten istý ráz budo-
vy. Predseda Hospodárskej komisie prof. Ing. Tomáš Klieštik, PhD.
uviedol, že väčšina členov komisie bola za návrh. Predsedníčka Le-
gislatívnej komisie doc. Ing. JUDr. Alena Novák Sedláčková, PhD.
uviedla, že komisia odporúča navrhnutý materiál na schválenie. AS
UNIZA návrh schválil.

V bode Rôzne AS UNIZA rokoval o Rozvoji športovej infraštruktúry

v spolupráci s mestom a VÚC. Rektor UNIZA uviedol, že UNIZA má záujem o budovanie športovej infraštruktúry na Veľkom Diele vedľa internátov. UNIZA má pripravený projekt atletickej dráhy a väčšieho športového centra. UNIZA hľadá možnosti získania finančných prostriedkov na výstavbu športovísk. Oslovila mesto Žilina aj VÚC, v súvislosti s participáciou na financovaní týchto športovísk. Rektor UNIZA objasnil možnosť uzatvorenia zmluvy o budúcej zámennej zmluve, v ktorej by sa zadefinovali podmienky (financovania, rozdelenia majetku, kto bude stavbu realizovať, atď.). Obrátil sa na senát s otázkou, či by bol ochotný takýto spôsob financovania športovej infraštruktúry podporiť. Primátor mesta Žilina Mgr. Peter Fiabáne uviedol, že mesto Žilina a UNIZA dlhodobejšie komunikujú o možnej spolupráci pri budovaní športovej infraštruktúry v meste, ktorá v súčasnosti nie je v dobrom stave. Hľadajú možnosti ako tento stav zlepšiť. Spolupráca s UNIZA sa javí ako možná cesta. Mesto Žilina aj UNIZA potrebujú športovú infraštruktúru. Vo svete je štandardom, že univerzity sú centrom športu. Vyjadril naliehavosť toho, aby UNIZA dala mestu Žilina signál, že chce s mestom Žilina spolupracovať na rozvoji športovej infraštruktúry. Nasledovala diskusia, v ktorej riaditeľ ÚTV PaedDr. Róbert Janíkovský priblížil súčasnú situáciu športovej infraštruktúry UNIZA a uviedol, že ÚTV žiada, aby sme využili každú možnú spoluprácu pri budovaní športovej infraštruktúry. Primátor mesta Žilina dodal, že v priestore na Veľkom Diele ide o 3 športoviská: atletický areál, multifunkčná hala a vstúpila tu aj ambícia VÚC – ide o halu s ľadovou plochou

vedľa multifunkčnej haly. Následne rektor UNIZA požiadal AS UNIZA o vyjadrenie sa k otázke, ktorá bola uvedená v závere materiálu predloženom senátorom. Po diskusii ohľadom vhodnej formulácie uznesenia AS UNIZA vyjadril podporu predloženému návrhu rozvoja športovej infraštruktúry v spolupráci s mestom a VÚC.

V ďalšej časti bodu Rôzne predseda AS UNIZA informoval členov o potrebe uskutočnenia doplňujúcich volieb do zamestnaneckej časti AS UNIZA v prípade FHV a do študentskej časti AS UNIZA v prípade fakúlt: FBI a FRI - 1 uvoľnené miesto, FHV - 2 uvoľnené miesta, ostatná študentská časť akademickej obce univerzity - 1 voľné miesto. Otázku predsedu študentskej časti AS UNIZA Ing. Miroslava Jančulu, ktorý sa za študentov informoval ohľadne vrátenia peňazí za ubytovanie zodpovedala kvestorka UNIZA Ing. Jana Gjašiková. Rektor UNIZA informoval, že Dlhodobý zámer Žilinskej univerzity v Žiline na roky 2021 – 2027, ktorý bol schválený na predchádzajúcom zasadnutí AS UNIZA, má veľmi dobrú odozvu na MŠVvŠ.

V závere predseda AS UNIZA poďakoval za účasť a aktívnu spoluprácu a zasadnutie ukončil. Materiály sú v plnom znení k dispozícii na intranete UNIZA v priečinku UNIZA dokumenty/Akademický senát/Zasadnutia AS UNIZA/3 Archivované materiály zo zasadnutí AS UNIZA/rok 2021.

doc. Ing. Norbert Adamko, PhD.
predseda AS UNIZA

Zapísala: Ing. Irena Kubinová, tajomníčka AS UNIZA

Predstavujeme športový klub AC UNIZA

Športový klub Academic Žilinská univerzita v Žiline (AC UNIZA) sa sformoval v lete 2007 s cieľom vrátiť šport vysokoškolákovi, podporovať masový šport a organizovať súťaže aj pre neregistrovaných športovcov z radov študentov Žilinskej univerzity. Dnes má AC UNIZA spolu 3 135 členov (z toho 2 533 študentov UNIZA) a je najväčším akademickým športovým klubom na Slovensku.

Športový klub AC UNIZA pôsobí pri Žilinskej univerzite v Žiline a vo svojej činnosti úzko spolupracuje s Ústavom telesnej výchovy Žilinskej univerzity. Ich spoločným cieľom je nielen zastrešovať športové aktivity masového, výkonnostného i vrcholového univerzitného športu, ale taktiež vychovávať a pripravovať mladé generácie športovcov v rámci športovej prípravy jednotlivých oddielov.

Za štrnásť rokov svojej činnosti sa z AC UNIZA stala športová organizácia, ktorá si získala popredné miesto v slovenskom univerzitnom športe. Stará sa o telovýchovné a športové aktivity širokej vekovej škály športovcov, v masovom meradle hlavne vysokoškolákov. Teší nás, že práve naša univerzita sa stala centrom slovenského univerzitného športu. V rámci svojich možností podporujeme aj rozvoj výkonnostného a vrcholového športu, vrátane mládežníckej základne. V tejto oblasti sme však výrazne limitovaní absenciou vlastných športových objektov a rozpočtom. O to viac sme hrdí na dosiahnuté športové úspechy našich členov.

Hneď od svojho začiatku tvorili AC UNIZA dve sekcie, a to sekcia športu pre všetkých a sekcia výkonnostného a vrcholového športu.

1. Sekcia športu pre všetkých

Táto sekcia má masový charakter a jej členskú základňu tvoria predovšetkým vysokoškoláci. Zameriava sa na vytváranie podmienok pre pravidelné športovanie študentov v ich voľnom čase a na organizovanie súťaží masového charakteru určených predovšetkým pre neregistrovaných športovcov viacerých kategórií.

Počtom zorganizovaných masových športových súťaží, ako aj ďalších športových aktivít, patrí AC UNIZA medzi najúspešnejšie vysokoškolské športové kluby, ktoré združuje Slovenská asociácia univerzitného športu. Medzi najvýznamnejšie športové podujatia každoročne organizované AC UNIZA patria: Univerzitné športové dni na UNIZA (účasť cca 700 vysokoškolákov v súťažiach v 20 športových odvetviach), vysokoškolské ligy vo florbale, futsale, volejbale a bedmintonu, Športový deň rektora UNIZA, Majstrovstvá UNIZA v zjazdovom lyžovaní a snoubordingu, Beh 17. novembra, Beh do strečnianskych hradných schodov, Beh olympijského dňa. Posledné menované akcie sú otvorené aj pre žiakov základných, stredných škôl a taktiež pre verejnosť Žilinského kraja. Opakovane sa naši študenti zúčastnili medzinárodných univerzitných športových hier (Dieburg, Győr, Valencia, Poitiers, Istanbul, Tartu, Riga). Zahraníčné skúsenosti sú pre nás vždy veľkým poučením a motiváciou. Tešia nás pravidelne dosiahnuté víťazstvá a popredné umiestnenia našich študentov aj napriek tomu, že naše podmienky na športo-

vane sú neporovnateľné s tými, ktoré svojim študentom ponúkajú zahraničné univerzity.

2. Sekcia výkonnostného a vrcholového športu

Táto sekcia sa zameriava na vytváranie čo najlepších podmienok pre rozvoj výkonnostného a vrcholového športu v deviatich oddieloch AC UNIZA. Z individuálnych športov sú to Ares gym (thajský box), bedminton, džudo, karate, lyžovanie, Power club (silový trojboj) a z kolektívnych športov sem patria basketbal, florbal a volejbal muži.

V aktuálnom čísle Spravodajcu vám predstavíme históriu, filozofiu a najväčšie úspechy florbalového oddielu FBC Grasshoppers AC UNIZA, ktorý je najväčším a zároveň aj najúspešnejším oddielom AC UNIZA. Činnosť ďalších oddielov vám priblížime v nasledujúcom čísle časopisu.

FBC Grasshoppers AC UNIZA Žilina

Začiatky tohto úspešného florbalového oddielu sa spájajú s rokom 2001, kedy bol florbal zaradený medzi výberové športy v rámci predmetu telesná výchova na Žilinskej univerzite v Žiline. Záujem študentov o florbal neustále rástol a rozbehli sa nielen akademické, ale aj celoštátne súťaže. Žilinskí vysokoškoláci stáli aj pri zrode Slovenskej florbalovej extraligy mužov, ktorej prvý ročník sa odohral v sezóne 2003/2004. Jej predchodcom bola súťaž Slovak floorball tour, ktorá sa hrala turnajovým spôsobom v sezónach 2001/2002 a 2002/2003. Do ročníka 2002/2003 sa prihlásilo aj univerzitné družstvo mužov, ktorého kostru tvorili študenti Žilinskej univerzity v Žiline. Družstvo pod názvom Žilinská univerzita obsadilo v úvodnej sezóne konečné 7. miesto.

V súčasnej dobe sú kobylky už etablovaným a často vyhľadávaným florbalovým klubom, ktorý sa môže pochváliť kompletnou ve-

vou pyramídou. Kým v začiatkoch bola členská základňa zložená z dvoch desiatok vysokoškolákov, dnes ju tvorí 145 členov od prípravky až po dospelých. Filozofia klubu FBC Grasshoppers AC UNIZA Žilina sa však nezmenila ani za dve desaťročia a stále platí, že základ mužského tímu tvoria študenti, absolventi, prípadne zamestnanci Žilinskej univerzity v Žiline. Cieľom klubu je pritiahnúť na Žilinskú univerzitu čo najviac študentov, ktorí prešli mládežníckymi kategóriami kobylek, ale aj šikovných študentov z iných regionálnych klubov.

Významné výsledky za ostatných 7 rokov:

- Extraliga mužov 2013/2014 - 2. miesto
- Extraliga mužov 2014/2015 - 1. miesto
- Extraliga mužov 2015/2016 - 3. miesto
- Extraliga mužov 2016/2017 - 11. miesto
- 1. liga mužov 2017/2018 - 1. miesto
- Extraliga mužov 2018/2019 - 9. miesto
- Extraliga mužov 2016/2017 - 8. miesto

Obdobie sezón 2013/2014 – 2015/2016 sa dá považovať za najúspešnejšie obdobie v histórii klubu, kedy kobylky získali kompletnú medailovú zbierku zlato, striebro, bronz. Po medailovej žatve z predchádzajúcich sezón prišlo v sezóne 2016/2017 ku generačnej výmene, čoho následkom bol zostup do 1. ligy mužov. V nej však kobylky dlho nepobudli a v sezóne 2017/2018 sa stali víťazom 1. ligy, čo im zabezpečilo návrat do extraligy mužov, v ktorej pôsobia dodnes.

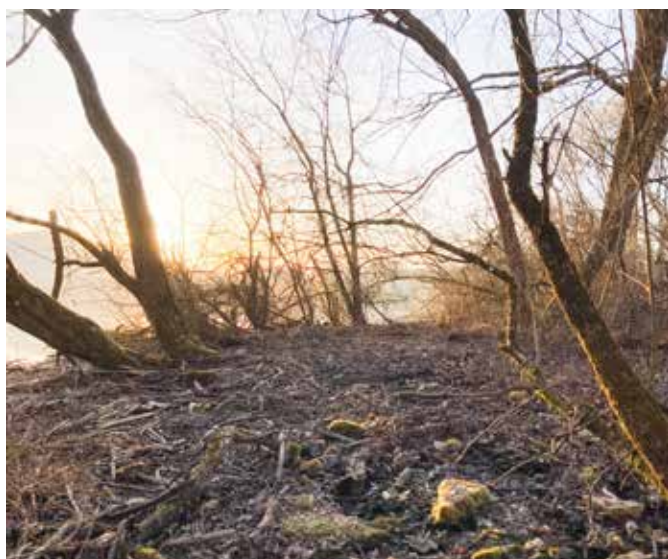
Ludmila Malachová, Daniel Baránek, ÚTV UNIZA
foto: archív AC UNIZA

Umenie v službách ochrany prírody

Bc. Miroslav Vojtek z Katedry mediamatiky a kultúrneho dedičstva FHV UNIZA sa v rámci praktickej časti pripravovanej diplomovej práce Environmentálne angažované umenie zameral na ozvláštnenie a vyčistenie oblasti v okolí vodnej plochy nádrže pri obci Strážov. Je to miesto, ktoré obyvatelia využívajú na rybolov, oddych, či prechádzky s domácimi zvieratami. Návštevníci a rybári udržiavajú čistotu iba na strane rybníka a len kúsok odtiaľ sa dlhodobo vytvárajú náplavové zóny odpadkov. Projekt spočíval v dôkladnom vyčistení jednej zóny (dlhej približne 30 metrov). Autor najskôr preskúmal vybrané miesto za účelom nájdenia vhodného materiálu pre výrobu stojana – keďže nechcel používať iný materiál, než taký, aký miesto samotné ponúkne. Objavil kus železného oplatenia, ktoré bolo ideálne pre jeho potreby. Oplatenie rozrezal, pozváral do požadovaného tvaru a upevnil naň niekoľko farebných vriec s odpadom. Tak vznikol objekt, ktorý mal byť viditeľný i pre ľudí na druhej strane brehu Váhu. Ostatné vrecia chvíľu tvorili dlhý rad popri chodníku, potom ich autor odviezol do zberných surovín. Školiteľka diplomovej práce, Mgr. art. Pavlína Čierna, ArtD., vysvetľuje osobný vzťah k miestu a koncepciu projektu: „*Environmentálne a angažované*

umenie úzko súvisí s otázkami ochrany prírody. K miestam, kde Miroslav Vojtek projekt realizoval, mám už dlhšie špecifický vzťah. Je to zabudnutá, no neustále sa meniacia periféria mesta, s krásnymi scenériami aj kontrastmi prírody a oproti ležiaceho smetiska v Považskom Chlmcí. V blízkosti prechádzajú nielen autá, ale i vlaky. Relatívne nedávno vystavaný diaľničný most doplnil tento zvláštny uzol spojnic o novú technickú a vizuálnu dimenziu. Počín nášho diplomanta by sme mohli nazvať v prvom rade angažovanou aktivitou, s presahom do environmentálneho umenia. Súčasné proenvironmentálne orientované umelecké praktiky majú dnes oveľa hlbší sociálny a environmentálny presah, pretože sa zmenilo naše vnímanie a faktický stav globálnych ohrození. Ak uvažujeme, v akých oblastiach by mohlo umenie k ochrane životného prostredia prispieť, nachádzame zreteľné priesečníky – angažovanosť, spoluprácu s vedou, etický rozmer umeleckých projektov a novú estetickú skúsenosť.” Miroslavovi a jeho priateľke trvalo približne 8,5 hodín na nazbieranie 66 vriec odpadu. Okoloidúci nechceli veriť, koľko odpadu sa nachádzalo na takom malom mieste. Posúďte sami podľa fotodokumentácie z akcie.

Vydáva: Žilinská univerzita v Žiline. **Redakcia: výkonná redaktorka:** Mgr. Eva Vlčková, **foto:** Cyril Králik, **predseda redakčnej rady:** prof. Ing. Jozef Ristvej, PhD., prorektor UNIZA. **Členovia redakčnej rady:** FPEDAS: doc. Ing. Jarmila Sosedová, PhD., SJF: prof. Ing. Eva Tillová, PhD., FEIT: doc. PaedDr. Peter Hockicko, PhD., SvF: Ing. Arch. Peter Krušínský, PhD., FRI: doc. Mgr. Jakub Soviar, PhD., FBI: Mgr. Valéria Moricová, PhD., FHV: PhDr. Slavka Pitoňáková, PhD., Rektoriát: Mgr. Adriana Valentovičová, ÚTV: PaedDr. Ludmila Malachová, UCV: Ing. Martina Kardošová, Foto na obálke - Miroslav Vojtek: Umenie v službách ochrany prírody.

Príspevky posielajte na: e-mail: spravodajca@uniza.sk. **Uzavierka nasledujúceho čísla je 11. júna 2021.**

Vychádza ako dvojmesačník (okrem prázdnin). Nepredajné! Tlač: EDIS – vydavateľské centrum UNIZA, Univerzitná 1, 010 26 Žilina
Registrácia MK SR EV 4394/11. ISSN 1339-4134. **Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisov.**

Adresa vydavateľa: Univerzitná 8215/1, 010 26 Žilina, IČO: 00397563